

TRĂIASCĂ 1 MAI — ZIUA MUNCII!

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Cînteia tineretului

Anul VI
Nr. 17 (240)
12 pagini — 3 lei
Sîmbătă
26 aprilie
1986

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

Glorioasa aniversare a Partidului Comunist Român

MUNCĂ, TINEREȚE, PACE

Cu cele mai alese sentimente de dragoste, recunoștință și respect, tinăra generație, asemenea întregului nostru popor, se pregătește cu noi și minunate fapte de muncă obținute pe magistralele socialiste ale patriei să întâmpine gloriosul jubileu al partidului — 65 de ani de la actul istoric din 8 Mai 1921.

Sărbătoarea comuniștilor, sărbătoarea a întregului popor, aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, ne află angajați cu toate forțele în îndeplinirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a programelor de dezvoltare economicosocială a patriei pentru acest an și întregul cincinal 1986-1990. Iar emblema tutelată sub care ne orînduim munca și viața în acest generos prag de sărbătoare este MUNCĂ-TINEREȚE-PACE!

Într-adevăr, sărbătorim ca în fiecare an ziua de 1 Mai, ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc, prilej emoționant de a aduce prinosul nostru de admirație tuturor celor pentru care munca înseamnă demnitatea și noblețea efortului creator îndreptat statornic spre realizarea înalțelor deziderate de libertate națională și dreptate socială, de pace, socialism și progres, celor care pun fapta lor neobosită la temelie tuturor marilor împliniri, și care ne dau certitudinea că stă în puterea noastră să înlăptuim neabătut, în mod exemplar, Programul istoric de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism, cu încredințarea deplină că, astfel și numai astfel, ne putem împlini destinul istoric.

Într-o simbolică, emoționantă succesiune, sărbătorim la 2 Mai — Ziua Tineretului, prilej de a raporta cu mîndrie partidului, secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, că nu avem mîndrie mai înaltă, că nu avem onoare și datorie mai aleasă decît aceea de a-l urma permanent pilda și îndemnul, de a ne dovedi prin tot ceea ce realizăm că simțim demni de înaltă investiție de a reprezenta o puternică forță socială, viitorul însuși al națiunii noastre socialiste. Acesta este supremul raport uteicist pe care-l prezentăm, cu cele mai alese sen-

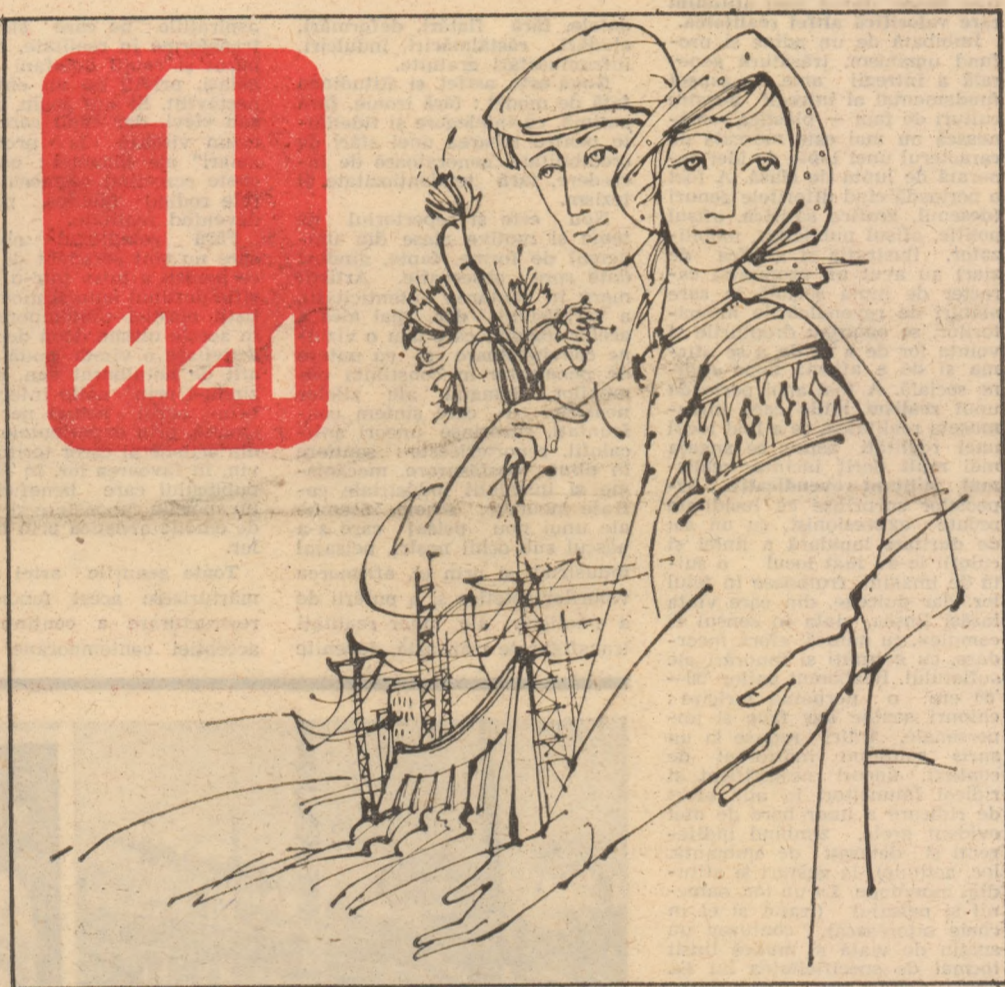
timente și gânduri, celui care ne este simbol însuși al tineretului nostru revoluționar și a cărui tinerete fără egal trăiește în partid și luminează, mereu pură, mereu cutezătoare, știind că, numai astfel ne putem exprima grațitudinea pentru minunatele condiții de muncă și viață, de formare și afirmare care ne sînt cu atîta căldură și încredere create permanent. Va fi el, 2 Mai, o sărbătoare a tineretului, a hărniciei, a bucuriei de a fi tinăr într-o țară a tineretului, contemporan și etitor al celei mai luminoase și glorioase pagini din întreaga istorie multimilenară a patriei — EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU.

Muncind și învățînd mereu cu gîndul la patrie, la partid și popor, noi, tinăra generație a României socialiste, simțim pe deplin încredințată că toate marile noastre proiecte nu se pot împlini decît în condiții de pace și securitate. Iată de ce, și cu acest prilej sărbătorește, ne exprimăm, asemenea întregului nostru popor, deplină, unanima aprobare față de poziția profund principială a României socialiste, a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, privind încetarea acțiunilor militare, a amenințărilor cu forța în rezolvarea problemelor dintre state și soluționarea lor numai și numai prin tratative, pentru trecerea neîntîrziată la dezarmare generală și, în primul rînd nucleară, și realizarea unui nou curs în relațiile dintre state bazat pe egalitate, respect, încredere și colaborare. Dorim din inimă ca acest an — primul An Internațional al Păcii din istoria omenirii — să aducă o dată pentru totdeauna împlinirea acestor deziderate ale umanității progresiste.

Muncă, tinerete, pace — iată emoționanta deviză sub care intrăm în acest Mai sărbătorește, iată legămîntul cu care ne pregătim să omagiem glorioasa sărbătoare de la 8 Mai, cinstind astfel jertfa înaintașilor, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, pășind cu fruntea sus spre piscurile luminoase ale socialismului și comunismului.

SUPLIMENTUL
LITERAR-ARTISTIC

1 MAI

Desen de MIRCEA DUMITRESCU

Ctitori de lumină și vieți

Noi am intrat cu semințele în primăvară rotindu-ne ca mugurii tineri prin dimineți; vocalele limbii române vibrară sub seară — în țărîna patriei semănarăm lumină și vieți.

Virstele comuniste-s rotund strălucite de-al tărănilor fior suitor din pămînt; stema înaltului anotimp în auz ne bate însemnul românesc îl purtăm hotărît în cuvînt.

Florile amiezii izvodesc împliniri și dor, iubirea și voința ne călăuzesc pașii demn; străbatem galaxii ocrotiți de oștrii în zbor — partidul ne-ndrumă ferm, biruitor, solemn.

Laurii victoriei ni-i asezăm pe frunți, statuar — afirmînd că lumina în noi răsare și există; și-n al șaptelea miez de aur: pur și revoluționar durăm pe umerii noștri o lume nouă, comunistă.

PETRU NOVAC DOLANGA

ÎN ACEST NUMĂR

● Cultura românească de azi — cultură făurită sub îndrumarea partidului: Noul realism al artei românești contemporane: Catalizator al creativității românești (pag. 2); Concursul cîntecului politic pentru tineret (pag. 3); O nouă virstă a poeziei patriotice; Educație prin ecranizare; Ctitorire prin arhitectură (pag. 4-5) ● File din jurnalul de călătorie al tinărului scriitor: Eroica, superba noastră clasă muncitoare (pag. 6-7)

CULTURA ROMÂNEASCĂ DE AZI — CULTURĂ FĂURITĂ SUB ÎNDRUMAREA PARTIDULUI

Termenul de „nou realism” poate stârni întrebarea: este noul realism invocat altfel, decît cel vechi, adică e el fundamental azi, altul decît cel de acum 3—4 decenii?

O primă observație este că nu termenul sau îndreptățirea lui trebuie justificată, ci faptul, de o importanță deosebită, că el s-a impus ca un adevăr de netăgăduit, ca o trăsătură caracteristică (una din multe) care definește, particularizează, dau personalitate artei plastice românești a ultimelor decenii. El trebuie doar analizat și relevat ca o nouă și fundamentală calitate cu care s-a îmbogățit și nuanțat arta românească în toate domeniile ei de manifestare în zilele noastre.

Noul realism nu s-a născut ca o leză impusă din afară și transpusă ad litteram de către artiști. El este reflexul unei atitudini în fața vieții, lumii, gândurilor și aspirațiilor unui întreg popor, dar a unei atitudini care valorifică altfel realitatea.

Îmbibată de un adînc și profund umanism, trăsătură generală a întregii arte, — aspect fundamental al întregii noastre culturi de fapt — plastica românească nu mai este marcată de caracterul unei lupte de idei generată de lupta de clasă. A fost o perioadă cînd diferitele genuri (desenul, grafica satirică, afișul politic, afișul publicitar, mobilizator, ilustrația și grafica de ziari) au avut un pronunțat caracter de luptă socială în care alături de revendicările muncitorilor, se enunțau drepturile și voința lor de a fi, de a se afirma și de a afirma nouă ordine socială. A fost apoi perioada unui realism idilic care înfrumusețea realitatea, ce a luat locul unei realități aspre, ce angaja mai mult decît incanta, realismul militant-revendicativ. Aspectelor surprinse cu luciditate redată expresionist, cu un soi de duritate lapidară a liniei și culorii le-au luat locul o suită de imagini, frumoase în felul lor, dar dulcele, din care viața însăși lipsea, viața în sensul ei complex, cu muncă, efort, încordare, cu greutate și înnoiră ale sufletului. Realismul anilor '50—'60 era o perpetuă fericire: chipuri senine dar fade și impersonale, trăiri reduse la un suris continuu indiferent de context, uneori nejustificat și ridicol (muncitori în plin efort de ridicare a unor bare de oțel evident grele, zimbînd indiferenți și detașați de ambianță, loc, acțiune), la gesturi și atitudini monotone. La un loc, oamenii și peisajul (tratat și el în cheie pitorească), conturau un spațiu de viață și muncă lipsit tocmai de specificitatea lui (în ciuda deșeurilor pe atunci documentări individuale sau colective care se făceau), ajungînd la un realism estetizant, idealizat, rupt în fond de chiar realitate.

Plecînd de la o profundă înțelegere a realității și a felului în care trebuie ea să se reflecte în artă, artiștii, — unii maturi, din generația celor care au valorifi-

cat virtuțile figurativului împreună cu generația mai tină, cu o solidă pregătire filosofică, care le permitea din perspectiva materialismului științific să aibă o înțelegere dialectică a lumii, corectă, nedeformată, complexă, dincolo de cadrele ei de dină atunci, păstrate dintr-un fals spirit tradițional în artă.

În primul rînd, „lupta” bărbătească cu teritoriul clasic al picturii figurative (portret, peisaj, compoziție istorică, scenă de gen), tratarea lor ca domenii de interes artistic care trebuiesc rezolvate din altă perspectivă, cea a adevărului, a conformității cu modelul, a unei cit mai apropiate evocări a lui în toate

embleme ale unei epoci noi de construcție.

Peisajul, chiar cînd nu conține aceste semne citadine sau industriale, nu e pitoresc-ilustrativ, frumos de dragul incitării, ci abordat cu un soi de înțeleaptă coborîre în sinul naturii, pilduitoare în alcătuirea ei.

Noi sint deci și oamenii. Fierști. Cu chipuri bine individualizate. De toate vîrstele. În zeci și zeci de atitudini, surprinși adesea, dar nu exclusiv, la locul lor de muncă, în grup. Sint oameni de toate categoriile, dar priviți cu dragoste pentru viața lor sufletească ce trădează o conștiință dreaptă, pentru gîndurile lor cutezătoare, pentru

noastră, a termenului de realism.

După decorativismul de tip floral, abstract-geometric sau alegoric, tapiseria, mozaicului și alte genuri ale artei decorative, aplicate și monumentale s-au revizorat prin atașamentul creatorilor la un repertoriu de forme și aspecte ale realității care s-au dovedit „a merge” să fie transpuse în artă, mai mult, a îmbinării multora dintre ele cu valențele inedite, pînă ieri, ale utilului și funcționalului tratat în cheia științei-artă care s-a născut și dezvoltat nebănuit de repede, desigur.

Statuara monumentală, la rîndul ei, s-a dezbătat de alegoris-

reflecte un prezent așa cum e el azi și visul zilelor de mîine. Atitudinea de responsabilitate, de datorie și dorința de faptă artistică la alte cote de exigență estetică, menite unui public format, mult mai bine instruit, cu un spirit critic mult mai dezvoltat, cu un gust format, capabil să discearnă nuanțe și idel subtile sint, și ele, emanații ale unei conștiințe artistice dublate de o înaltă conștiință cetățenească.

Glasul partidului, exprimat în programul său, oamenii care îl înfăptuiesc, înglobează, într-o legătură firească, grupul artiștilor, care lucrează tocmai pentru a reflecta și ideea și fapta.

Noul realism nu este un program artistic ce poate fi judecat din punct de vedere estetic, ci este consecința unui mod de viață, gîndire și simțire al tuturor artiștilor alături și în concordanță cu oamenii acestor locuri.

De aceea stilul lor modern, de mare expresivitate și actualitate, abordat de creatori în lucrările lor, lăsînd în urmă modalitățile învechite de rezolvare plastică a unor compoziții (copiere exactă, copiere fotografică, redare naturalistă, sau dimpotrivă idealizată) nu face decît să explice mai bine, mai exact, mai adecvat, mai pe înțelesul unui public familiarizat cu electronica, cu aparatura modernă, cu cibernetica, conștiința colectivă, care a pus mai acut ca niciodată, azi o problemă fundamentală: **recuperarea prin artă a realității și transpunerea ei cu mijloacele moderne** în conformitate cu nivelul de gîndire și înțelegere, de simțire și trăire al oamenilor ce-l definesc.

Arta devine astfel o mărturie de netăgăduit, iar fidelitatea acestei mărturii, o chestiune de înalt crez artistic pe care, artiștii noștri s-au dovedit a fi capabili să le onoreze, realizînd o revoluție artistică prin instaurarea nu a unui nou tip de realism ci a unui nou realism ca tip de artă.

SIMONA VĂRZARU

Noul realism al artei românești contemporane

datele, fără flătări, deformări, eludări, răstălmăciri, indulciri, înfrumusețări gratuite.

Nouă este, astfel, și atitudinea față de model: fără ironie, fără patimă, cu înțelegere și fidelitate pentru crearea unei stări de credibilitate, generatoare de încredere, fără tendențiozitate și tezism.

Nou este și repertoriul de teme și motive alese din universul de forme, fapte, gînduri date spre observație. Artiștii merg în căutarea autenticității, a veridicului, dar mai ales a acelor imagini care dau o viziune convingătoare și cu putere de penetrație în conștiința oamenilor, imagini ale zilelor noastre cu care sîntem confrunțați, surprinse uneori anticafolii, reportericește: șantiere în plină desfășurare, mecanisme și instalații industriale cofraje metalice, schele, însemne ale unui nou peisaj care s-a născut sub ochii noștri, peisajul industrial, și prin el, afirmarea valorilor estetice și a puterii de a emotiona ale unor realități transfigurate prin artă, devenite

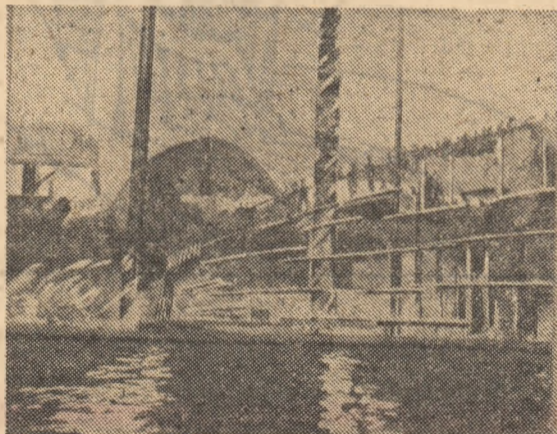
aspirațiile pe care știu să le transforme în realitate. Au dispărut și copiii dolofani și drăgălași, priviți cu un entuziasm nestăvilit. Ei sint acum, pionieri sau elevi, dar copii care de pe acum visează la problemele „mari” ale planetei: pace, rachete cercetînd cosmosul, ogoarele rodind fabulos, poveștile devenind realitate.

Fără complexul obiectelor care nu sint suficient de estetice pentru a intra într-o compoziție de tipul naturii moarte, artiștii plastici contemporani dau în aceste ultime două decenii de activitate o vîrstă nouă acestui atît de netulburat gen, dinamizînd-l prin noile interpretări, prin aerul actual pe care îl emană, prin experiențele de ordin artistic al căror teritoriu devin, în favoarea lor, în favoarea publicului care beneficiază de un spor de cunoaștere și un plus de emoție artistică prin înnoirea lor.

Toate genurile artei plastice mărturisesc acest fenomen de restructurare a conținutului, a accepției contemporane în arta

mul tardiv și anacronic, de teatralism și copierea rigidă, seacă a corpului uman „ridicat apoi la scară”, pentru a-i da și monumentalitate. În lemn sau inox, în marmură dar și în alte materiale noi, sculptorii au creat o adevărată cotitură stilistică prin noul realism impus ca o necesitate operelor lor, cu epurările de detaliu obligatorii pentru o viziune de ansamblu generoasă, matură, emoționant-evocatoare (atunci cînd a fost vorba de monumente ale căror personaje erau eroi, figuri de seamă ale istoriei sau culturii naționale). Modernitatea lor, documentarea, înțelegerea evenimentului istoric, a nevoii însăși de istorie în prezent, ca o legătură cu trecutul ce-i dă ratiune de a fi.

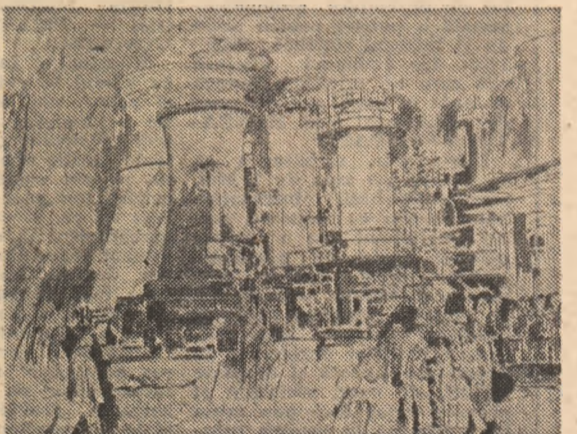
Noul realism în arta plastică înseamnă însă și categorica implicare a artiștilor în viața țării, a dimensiunii politiceului pe care arta a căpătat-o, prin formarea unei conștiințe artistice originale, născute din conștiința datoriei față de țară, popor, istorie dar și față de viitor, de a crea acele opere de artă care să

VLADIMIR ȘETRAN : Portul Constanța

MIHAELA CRIȘAN ȘAC : Chimiste

ION BITZAN : Industrie

Împlinirea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român ne oferă prilejul de a ne referi la un aspect mai puțin discutat, anume la rolul determinant al partidului în asigurarea unui climat social propice afirmării nestingherite a creativității românești.

Discuțînd despre acest rol, este însă necesar să abordăm o optică preponderent sociologică, în măsură să asigure o depășire a enumerării unor realizări individuale, datorate unor personalități excepționale. Aceasta fiindcă deplina afirmare a creativității românești și a formei sale practice de manifestare, ingeniozitatea (este bine să amintim că respectivul cuvînt, la a cărui origine se află latînul „ingenium”, nu se referă doar la nivelul superficial al îndemînării improvizatorii, ci denumește capacitatea de a rezolva neașteptate, de a imagina soluții constructive) s-au

produs la nivelul întregii națiuni.

Românii au fost dintotdeauna cunoscuți ca oameni creativi și inimoși, capabili să ofere elucidările surprinzătoare ale unor probleme teoretice și practice. Alături de gîndirea științifică,

al IX-lea, se cuvine să ne referim și la catalizarea creativității și ingeniozității românești, în general. Marea operă de edificare a noii societăți românești nu ar fi fost posibilă în absența acesteia.

Respectivul proces a presupus

oferă tuturor, mai ales tinerilor, largi posibilități de exprimare. De altfel, trebuie menționat faptul că acest fenomen imbucurător nu poate fi constatat numai în sectoarele direct productive ale vieții sociale, ci și în cele ale culturii

darea sentimentului de demnitate națională, transformarea de fapt a României într-o țară liberă și independentă, stăpînă pe destinele ei au fost de natură să potolească dorința de exprimare creatoare.

O mărturie puternică asupra realității pe care un schimb mai mare vine dintr-o direcție culturală. Astfel la granița dintre artă și știință, libertatea de anticipație, foarte îndrăgită de tineri, cunoste în actualitatea românească o dezvoltare remarcabilă. Gen al ingeniozității, îndrăgît și practicat de mulți tineri angajați în munca productivă, el probează că România de azi este o țară ai cărei cetățeni se simt în mod esențial participanți la procesul de edificare socialistă.

VOICU BUGARIU

Catalizator al creativității românești

unde s-au ilustrat în chip strălucit prin numeroși savanți, românii au dovedit însă și o ieșită din comun creativitate-ingeniozitate a anonimilor, manifestată pe deplin în ultimele decenii. Iată de ce, atunci cînd schițăm un bilanț a progresului acțiunii politice a partidului nostru, mai ne este de dor să înțelegem înțelegerea de Șetran

două realizări importante, de semnificație istorică. În primul rînd, edificarea unui cadru material adecvat, care să ofere României condiții de lucru corespunzătoare de lucru creative. Cunoștințele noastre în domeniul științific și tehnologic au fost acumulate în condiții deosebit de grele, în perioada războaielor mondiale și în perioada de război civil în țară, în

spirituale. Diversificarea și procedent la noi a instituțiilor culturale-artistice și în mod esențial a profesionalizării de artiști și creatori de opere artistice, este o altă dovadă a dezvoltării noastre culturale și științifice. În domeniul științific, românii au făcut pași uriași în procesul de schimbare a mentalităților. Consoli-

CULTURA ROMÂNEASCĂ DE AZI — CULTURĂ FĂURITĂ SUB ÎNDRUMAREA PARTIDULUI

CONCURSUL CÎNTECULUI POLITIC PENTRU TINERET

Muzica — un limbaj ce trezește puternice rezonanțe în rândurile tinerelor generații, un mijloc de a educa prin artă, orin mesajul ei umanist, prin puterea sa de a impresiona sensibil, de a înflăcăra voințele. Muzica — în prim planul unei manifestări cu o evidentă semnificație militantă, cu incontestabile valențe formative, implicând patriotismul de aleasă substanță: **Concursul cîntecului politic pentru tineret**, aflat în această primăvară la cea de a VI-a ediție.

Cele două zile ale concursului — deopotrivă spectacol și competiție (urmate de concertul laureaților, — s-au structurat de fapt în două momente independente așit prin specificul genului abordat, cit și prin modalitatea proprie în care acesta intră literalmente în viața tineretului: pe de o parte **cîntul coral** — frecvent interpretat de tineri în neînumăratele formații de amatori din școli și uzine, de la sat și de la oraș, iar pe de alta, **muzica ușoară** — receptivă cel mai adesea ca fundal al existenței cotidiene, ca decor, dar și ca „personaj” principal în orele de relaxare.

Așa cum, a vorbi despre tradiția mișcării corale românești, înseamnă a face istorie, (căci glasurile înmănușiate au reflectat mereu năzuințele și durerile, elanurile și zburciunile fiecărei perioade, ca și marile evenimente trăite de neamul nostru), tot așa programul primei seri — alcătuit din partituri corale — a dăruit o veritabilă pagină de istorie vie, contemporană. Ce altceva au oglindit în cuvint și sunet creații ca **Șaizeci și cinci de trepte spre lumină** de Vasile Vasilache pe versuri de Eugen Rotaru (care a obținut de altfel premiul I), **Șaizeci și cinci de primăveri**, de Dan Bălan, pe versuri de Aristide Mircea, **Vremuri mîndre comuniste** de Zaharia Popescu, sau **Trăim o epocă de aur** de Dan Beizadea, pe versuri de Petru Idriceanu! Ce altceva decât imagini ale României de azi, văzută în permanenta sa devenire prin timp către noi și noi realizări. Tot în file de istorie se constituie și acele creații ce au ca izvor de inspirație munca și viața tinerilor, aspirațiile lor de pace, de împliniri înălțătoare de frumos.

Imbrăcînd multiple fațete mai apropiate de lirism sau de sobrietate, de invocația imnică, sau de elanurile romantice pline de căldură, acest mesaj artistic — alături de îndemnuri mobilizatoare spre atingerea unor piscuri cit mai înalte, rostite cu

o adîncă responsabilitate — și-a găsit concretizarea cel mai adesea într-un limbaj componistic ce apelează la intonațiile ferme și la ritmica energică, pregnantă, trăsături definitorii pentru acea categorie de cîntece care imprumută parcă osatura marșului patriotic, cu forța sa de a aduce la același numitor pasul și simțirea.

Sporind sensul militant al acestor partituri pline de avînt tineresc, autorii au optat pentru sonoritățile monumentale ale acordurilor, ale armonizărilor de factură clasică, în care sobrietatea și claritatea se împletesc într-o riguroasă construcție, viguros și limpede exprimată într-o manieră directă, accesibilă. Acompaniamentul simfonic al **Orchestrai Radioteleviziunii**, dozat cu profesionalism impecabil sub bagheta diri-

viguroasă. Și aici s-a detașat cu holărare o anume tipologie expresivă predilectă: cea a cantabilității, a desenului melodic arcuit amplu, punînd astfel în concordanță coordonatele muzicii și textului poetic, într-o simbioză menită să amplifice rezonanța ideatică de profundă generozitate, de adîncă trăire umană.

Dragostea de patrie, luminozitatea prezentului, privit cu exuberanța anilor tineri, idealul de pace, sînt doar cîteva dintre temele vibrante, cărora versul și melodia le-au dat viață într-o ambianță sonoră purtînd amprenta pregnantă a unor creatori de real talent, care au înțeles cerințele accesibilității, cîncepută ca virtute a calității artistice. Astfel, simplitatea linei melodice, muzicalitatea ei, s-a decupat uneori cu limezime pe fundalul armoniei și orchestrației de o aerată complexitate, care a lăsat să se întrevadă preocupările autorilor dornici să îmbogățească aria coloritului timbral, a expresiei muzicale în general. Continuînd tradiția cîntecului românesc de o largă „anvergură vocală”, cu frazele sale arcuite boltit, punînd în lumină întinderea și robustețea glasului, sau adoptînd energia explozivă a rock-ului, cu dinamismul său antrenant piesele prezente în etapa finală a concursului și-au etalat puterea de convingere prin intermediul unor tineri soliști, mulți dintre ei pășind pe drumul ce leagă „promisiunile” de „confirmare”, evoluînd în compania **Orchestrai de estradă a Radioteleviziunii** dirijate de **Cornel Popescu**, sau a formației conduse de **Ionel Tudor**, cărora li s-a adăugat grupul vocal **Choralis**.

Înnobilînd prin atributul perenității o inițiativă dintre cele mai valoroase, ce se înscrie în gama manifestărilor artistice care își aduc contribuția la formarea spiritualității tinerii generații, la desăvîrșirea profilului moral al acesteia printr-o coordonată esențială — cea a patriotismului —, această a VI-a ediție a **Concursului cîntecului politic pentru tineret** a marcat o veritabilă reușită organizatorică, onorînd astfel girul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor și al Radioteleviziunii Române.

ANCA IOANA
ANDRIESCU

PREZENȚA POETILOR

Concursul cîntecului politic pentru tineret a ajuns la a VI-a ediție și, ca de fiecare dată, nu numai compozitorii sau interpreții au fost mesagerii înaltelor idealuri de pace, prietenie, bucurie în fața vieții și laudă adusă muncii avîntate a tinerilor din patria noastră ci și poeții cu ale căror versuri, s-a-nfrățit muzica unor cîntece, uneori, de neuitat.

Mulți poeți au compus versuri anume pentru o suită de cîntece de inspirație patriotică, altele, compozitorii au ales din creația poetică acele poezii care serveau, prin metafora literară, motivul muzical de o înaltă și aleasă simțire artistică. Printre poezii prezente în această ediție a concursului cităm pe **Nicolae Dragoș**, **Dan Verona**, **George Târnea**, **Lucian Avramescu**, **Viorel Cozma**. Reproducem mai jos versurile semnate de **Nicolae Dragoș** și **Dan Verona**.

Nicolae Dragoș:

„Tineretea, primăvara“

Primăvară, bați în ramuri
Cu buchet de stele albe.
Bună dimineața, Soare,
Bine ai venit la geamuri!

Sînt surori dintotdeauna
Tineretea, Primăvara.
Să-nflorească mîndră țara,
Tineretea, Primăvara!

Îți urează tineretea,
Primăvară, bun venit,
Peste munți și peste plaiuri
Cu eșarfă de argint.

Albă floare de lumină
Primăvară, urci în ramuri.
Tineretea scrie visul
În a patriei grădina.

Sînt surori dintotdeauna
Tineretea, Primăvara...
Totdeauna și-au dat mina
Tineretea, Primăvara.

Și își spune tineretea
În curat și veșnic grai,
Într-o țară de legendă
Nume demn și liber plai.

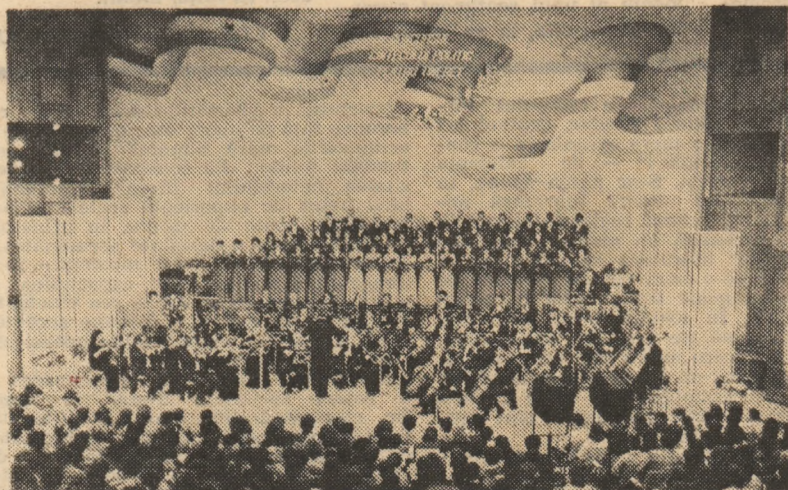
Dan Verona:

„Pentru anii noștri tineri, pace vrem!“

Înima mea bate mereu
Pentru lumină și soare
Pentru pămînt,
Dacă-l iubești
Dorul să-ți fie o floare
Din fiecare zi ce va veni
S-o întîmpine cu iubire în zori
Avem nevoie pentru a trăi
De soare cald și de cer fără nori.

Pace vrem
Pacea o iubim
Pentru toți îndrăgostiții lumii pace noi dorim
Numai flori
Viața cere flori
Pentru anii noștri tineri,
Ani de vis nemuritori.

Înima mea
Bate mereu
Pentru lumină și soare
Pentru pămînt dacă-l iubești
Darul să fie o floare
Și-n fiecare zi spre Univers
Deschideți toți o fereastră în zori
Și scrieți peste toate vechiul vers
De soare cald și de cer fără nori.

Corul Radioteleviziunii române

Marina Scupra

Adrian Daminescu

Emilia Dițu

Denis Roman

CULTURA ROMÂNEASCĂ DE AZI — CULTURĂ FĂURITĂ SUB ÎNDRUMAREA PARTIDULUI

„Nimic din ce s-a păstrat valoros în istoria literaturii române nu are un caracter atemporal. Totul este istoric trecut prin conștiința estetică”. Este o spusă a lui Nichita Stănescu din dătuțoarea de gândit a lui. „Ideea de frumos și țară” din 1982. Din acest „tot”, un sector cu unghiuri și colțuri care pătrund până în miezul lui, ca o vină auriferă ce zigzaghează roca, îl constituie ceea ce numim indeobște **poezia patriotică**. Nu în sensul (prea larg pentru a fi riguros, deși, într-o logică atocuprinzătoare a faptelor, își are pertința lui) că patriotică ar fi orice poezie valoroasă, ci în sensul (obținut prin delimitare tematică, motivație și simbolică, deci pe baza unui criteriu operațional) că poezia patriotică este **poezia stării de apartenență la o matrice**. Limba română a conservat din latină un nume înțeles al vocabulei patria, pe acela de origine, de punct de plecare, de loc de formare în legătură cu plantele, norii și celelalte ființe și fenomene naturale și l-a extins și asupra omului, astfel că, pentru român, patria este „locul nașterii” („Nu știu alții cum sint, dar eu cînd mă gîndesc la locul noșterii mele (...) parcă-mi saltă și acum inima de bucurie!” — se confesează clasicul humuleștean) sau, altcumva spus, locul în care ai văzut „lumina zilei”: este o **matrice**.

Cu instinctul infailibil al limbii române și cu neascunsa conștiință că își asumă un mit fundamental, poezii noastre de vază au gândit România ca pe «Marea Zeiță»: ca pe o mamă a toate ce au fost aici, sint și vor fi. Într-un vers încă nu singular, care doar sintetizează toposurile poeziei autohtone de pină la el, tinărul Eminescu o vedea ca pe o „tinără mireasă” și „mamă cu amor”, pe al cărei sin „vergin” ura să coboare, ca într-un ritual, „ingerul iubirii, ingerul de pace”, imagine a cărei semantică îi transcende plasticitatea: patria e mamă („Fiii tăi trăiască numai în frăție”), dar își păstrează desăvîrșită puritatea. La Eminescu, la înaintașii și la urmașii lui care își merită titlul de poet, **sentimentul patriotic este, deci, sentiment matricic**.

După epoca interbelică, în care a primit prin Blaga, Arghezi, Pillat, Voiculescu și prin alți poeți de referință o expresie exemplară, acut originală cu fiecare în parte, această relație mitico-simbolică a fost scoasă pentru o vreme «în afara legii». În obsedantul deceniu s-a scris multă poezie care se voia patriotică, dar, cu excepția unui mănunchi de poeme labisiene, ea nu accede la acea dimensiune proprie, la noi,

poeziei patriotice autentice. Niciodată în acești ani, Patria nu mai e percepută ca Mamă. Transplantul silnic de matrice s' deformat, pînă la hidoșenie, făptura. Numele-i însuși fusese prefăcut din substantiv în adjectiv, iar a-l restabili și a-l pronunța era un act care te expunea păcatului de «naționalism». Excluzind bineînțeles excepțiile, pornite din revoltă sufletească și de conștiință, obsedantul deceniu probează, în negativ, că poezia patriotică nu se poate naște cînd sentimentul filial față de patrie își e interzis, cînd Mamei nu-i poți spune pe nume și cînd nu i te poți adresa în felul tău propriu de a fi artist.

Spre 1965, cultura română și-a regăsit o parte din filioane, pentru ca, făcînd din breșele anterioare o deschidere programatică și amplă, Congresul al IX-lea s-o încurajeze

pe de alta, e diferența dintre poezia «cu temă», «imperativă» și poezia revărsată dintr-un prea plin sufletesc. Lui Nichita Stănescu i s-a alăturat întreaga sa generație (Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Ioan Alexandru, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Grigore Hagiu, Cezar Ivănescu, Ioanid Romanescu, Horia Zilberu, Ion Nicolescu, Gheorghe Istrate, Darie Novăceanu, Florin Mugur, Constanța Buzea, Ion Horea, Gheorghe Pitul, Gheorghe Tomozei, Nicolae Dragoș, Ovidiu Genaru și alții).

Refăcînd definitiv legăturile cu marea poezie patriotică, această generație a și reinnoit-o. Ea a înțeles că a restabili o tradiție nu înseamnă a o reproduce mecanic, că, în loc de a o întări, imitația uzurpă continuitatea. Inițiativa ei de insolitare, manifestă de alt-

fel în poezia patriotică, iar apoi le prezintă confrăților și cititorilor. Nu e un motiv de alarmă: experimentatorii pe acest teritoriu sint, totuși, puțini, iar actele lor de acest gen nu sint nici ele numeroase. A le scoate la iveală e necesar fie și pentru a marca un drum închis și, în orice caz, pentru a origina un dialog. Selecția prealabilă a rezultatelor cu adevărat valoroase ar face imposibilă orice discuție despre **ideea de experiment în poezia patriotică** și ar lipsi pe autorii ei de orice termen de referință pe planul inovației stilistice. Unele din experimentele de azi se vor vedea banale jocuri de cuvinte, altele însă, șocante la data apariției, vor lăsa peste un timp impresia de insolit clasicizat. Prin **Un pămînt numit România**, Nichita Stănescu a dat un exemplu la care se poate medita. La aproape un deceniu

ticientă a unor poeți de vocație față de ideea de poezie patriotică, a căror teamă e de a nu fi confundați cu impostorii. Acestea sint fenomenele critice — poate mai sint și altele, dar se regăesc cu siguranță în pluriile acestora — cu care se confruntă azi poezia patriotică.

Pe lîngă motivația care ține de dialectica evoluției fenomenului literar, de la această realitate a pornit Suplimentul Literar-artistic al „Scintei tineretului” cînd a lansat acțiunea **O nouă vîrstă a poeziei patriotice**. Scopurile ei sint multiple. Să redea poeziei patriotice autenticitatea, adică statutul de imperativ lăuntric, deopotrivă de «minte, inimă și literatură». Să reactualizeze principiul că, dacă literatura în genere se înnoiește neconștient, trecînd lă pasiv unele modalități de expresie și inventînd, neobosit, altele, poezia patriotică nu se poate sustrage acestui fenomen. Să pună mai insistent în evidență principiul, consubstanțial celui de mai înainte, că e firesc ca transformările structurale ale realității să se regăsească în structurile literaturii și, implicit, ale poeziei patriotice. Să reactiveze, în consecință logică, teza diversității stilistice. Să convingă pe cei mai valoroși dintre poeții ultimelor promoții că Patria trebuie apărută de gongoriadă nu prin tăcere, ci prin vers autentic. Să îngrădească impostura care întinează prin subprodusele ei cel mai sfînt sentiment al ființei. Să reazeze în drepturile lui adevărul, pe care îl cîștigase generația '60, că poezia patriotică e parte a unei opere și, deci, trebuie să-i poarte marca. Să reafirme, cu publicarea fiecărui poet, că patria este — cum spune Nichita Stănescu — „scop și pricină” a existenței noastre. Numele deja publicate (Mircea Florin Șandru, Patrel Berceanu, Gabriela Negreanu, Cleopatra Lorințiu, Gabriela Hurezean, Aurelian Titu Dumitrescu, Mihail Gălățanu, Ștefan Bratosin, Ion Marcel Fandarac) stau mărturie pentru acest program cu aspect de legămînt. Scopurile campaniei sint multiple, dar țelul ei este unul singur: **de a reconstrui noua vîrstă a poeziei patriotice** care începe cu anul 1965. Nici o îndoială nu poate plâna asupra lui, căci, în artă, ca și în viață, un fenomen durează cîtă vreme i se asigură combustia.

În ceea ce privește poezia patriotică, e vorba, înainte de orice altă, de o combustie sufletească. Despre Patrie nu se poate scrie, cum spune Poetul, decît cu colțul inimii.

CONSTANTIN SORESCU

O nouă vîrstă a poeziei patriotice

și s-o orienteze să-și recucească identitatea. În acest proces, de o complexitate care n-a fost încă descrisă în detaliu, poezia patriotică a fost antrenată cu prioritate. Primatul e motivat. Cînd e autentică, poezia patriotică poate fi **cutia de rezonanță a unei culturi**. Or, cultura română avea nevoie la 1965 de acest miraculos mecanism vibrator. Tot ce se scrisese mai frumos pe tema patriei, de la versurile „la stemă” ale poezilor din secolul al XVII-lea la imnele și elegiile Văcăreștilor și pașoptiștilor, și de la marea poezie clasică (eminesciană, macedonskiană, coșbuciană) la marea poezie interbelică, reintră în circulație. Titluri uitate pe fundul inimii sau incuiate în cămărilor ei — de nevoie, desigur — pentru că unii le consideraseră pernicioase, revin pe buze, marile simboluri ale patriei renasc, Patria își redobîndește menirea de matrice, iar fiii ei își recîștigă dreptul de a i se socoti fii, de a-i spune Mamă și de a-i rosti numele.

Noua generație literară, care intră pe scena literaturii române cu pași decisi, reinnoadă firul rupt al tradiției noastre moderne și face din 1965 **primul an al unei noi vîrste a poeziei patriotice românești**. Această trecere poate fi observată în poezia celui mai de seamă poet contemporan. Între poemele de profil din „Sensul iubirii” (1960) și chiar din „O viziune a sentimentelor” (1964), pe de o parte, și cele din „Roșu vertical” (1967) și „Un pămînt numit România” (1969),

fel în cîmpul întregii opere, s-a nutrit din teza diversității stilurilor pe care a fundamentat-o **Congresul al IX-lea**. Poezia așa-zis patriotică din obsedantul deceniu era șablonardă în toate privințele: ca metrică, rimă și figurație stilistică. Poezia cu adevărat patriotică de după 1965 este de o varietate egală cu a întregii poezii de după 1965. Autorii ei n-o scriu altfel decît își scriu toată opera; o scriu aidoma. Pentru a elabora un poem despre patrie, Nichita Stănescu, Ion Gheorghe sau Constanța Buzea nu-și abandonează vocea, așa cum procedau mulți alții, unii cu personalitate distinctă, în perioada anterioară: ba, uneori, îl elaborează cu o individualitate mai apăsată. Un poem patriotic de Nichita Stănescu este adesea mai recunoscut ca stănescian decît un poem elegiac sau filosofic.

Pentru a ajunge la această performanță de originalitate pe teritoriul poeziei patriotice, generațiile și promoțiile de după 1965 au valorificat mai toate achizițiile poeziei moderne. O bună parte din poezia patriotică antologică din aceste decenii este aceea în care au lăsat urme (adînci, citeodată) poetici spectaculoase, ca, de exemplu, în cazul lui Ion Gheorghe, aceea expresionistă, sau, în cazul lui Marin Sorescu, aceea narativă. Fapt demn de relevat, ea nu ocolește experimentul, de unde poezia obsedantului deceniu îl repudiase violent. Mai toți marii poeți ai generației '60, dar și ai promoției '70 își extind căutările și

și jumătate de la editarea volumului, a renunțat ei însuși la poemele în care cuvintele par scoase dintr-o pălărie dadaistă și a reținut pentru ediția definitivă poemele ce păreau experimentale în 1969, dar, între timp, conservîndu-și tăria nouității, s-au decantat. Iată, din „Mutarea în lup”, un fragment din închinăciunea, care combină sacral și ludic, către „sfînta maică Putna”: „Loc sfînt, lor străvechi, / piatră căzută din lună / pentru că în loc de inimă / Ștefan cel Mare, Domnul / ținea de ibovnică / un inel / și un miel / și un ciobănaș / subțire, gingaș / și-o turmă de oi / păscută-n zăvoi / și vreo doi dușmani / mult mai ortomani / la apus de soare / vrînd să mi-l omoare — / nu pot să-l omoare” etc.

Nu experimentul reprezintă în poezia patriotică a anilor 1965 un fenomen care să îngrijoreze. Fenomenele care trebuie cercetate și tratate cu responsabilitate sint altele. Primul dintre ele îl constituie **inflația de poezie pur ocazională**. Nichita Stănescu spunea, în esul din 1982 intitulat „Ideea de frumos și țară”, că „**poezia ocazională are valoare numai atunci cînd are în vedere o arie superioară de implicații, cînd are în vedere un destin istoric**”. Or, celei mai mari părți a poeziei ocazionale îi lipsește viziunea unui „destin istoric”. În umbra acestui fenomen se dezvoltă altele. Pe de o parte, s-a ajuns la **profesionalizarea unor pseudopoeti** în acest domeniu al unui sentiment sacru, iar pe de alta, la un fel de re-

Educație prin ecranizare

Incontestabil, **ecranizările formează** unul dintre cele mai importante capitole ale istoriei filmului românesc. Apariția, în 1965, a unei opere de anvergura **Pădurii spinzuraților** (regia: Liviu Ciulei. Scenariul: Titus Popovici), a fost unanim salutat drept o nouă vîrstă a cinematografului noastre. Semnificativ e faptul că cele mai valoroase titluri ale perioadei dinaintea de **Pădurea spinzuraților** — se inscriu tot la capitolul ecranizări: **O noapte furtunoasă, Moara cu noroc, Desfășurarea, Setea, Viața nu iartă...** Convingerea criticii a fost și a rămas aceeași: „Momentul **Pădurii spinzuraților**

lor e cel al unei mature sintetizări a achizițiilor expresive înregistrate de cinematograful nostru într-o lungă perioadă de tatonări, de lente și capricioase acumulări, momentul în care se afirmă mai intens, mai ascuțit, conștiința limbajului” (George Littera). Impresionantă, la **Pădurea spinzuraților**, rămîne forța de a depăși simpla „ilustrare” a romanului, de a fi cinema, înainte de orice, dar fără a trăda spiritul, esența cărții. S-a vorbit mult despre senzorialitatea imaginii, despre simbolismul limbajului cinematografic, despre metaforele decorului, despre energia povestirii vizuale, despre

amploarea simfonică a **filmului Pădurea spinzuraților**... Așadar, drumul cel mai sigur spre o mare ecranizare e condiționat — „simplu!” — de existența unui mare cineast. S-ar putea spune, în acest sens: nu există literatură ne-filmică, există numai regizori incapabili. În plus, niciodată un mare cineast nu poate „trăda” literatura inspiratoare; el poate propune o nouă viziune, pornind de la... dar nu poate trăda: arta nu poate trăda arta. În schimb, oricît de servil s-ar strădui să fie față de litera cărții, un film mediocru nu va însemna niciodată altceva decît un inutil deserviciu făcut literaturii. Exemplele pe tema „marea literatură și micile ecranizări” sint deosebit de abundente.

Punerea în discuție a problemei ecranizărilor implică, de fiecare dată, și rediscutarea raportului film-literatură și rediscutarea drepturilor și îndatoririlor

cineastului, a libertăților permise și nepermise față de operă etc., etc... Cert e că ecranizările oferă filmului șansa unei fundații solide: din consistența și diversitatea materialului literar (personaje, idei, tipuri de experiență socială și psihologică), poate să rezulte, în principiu, un scenariu de o densitate asemănătoare. Importantă e, în acest moment, forța imaginativă a regizorului, capacitatea de a crea o nouă structură — cea cinematografică, inspirația de a dispune accentele și de a lumina semnificațiile operei clasice în cheie contemporană.

Conștiința limbajului, preocuparea de a retopi specificul literar în specific cinematografic a însoțit (teoretic) întotdeauna orice demers ecranizator, cu rezultate — practic, foarte diferite din punct de vedere calitativ. Ce se remarcă, parcurgînd, oricît de fugăr, filmografia națională a ecranizării-

CULTURA ROMÂNEASCĂ DE AZI — CULTURĂ FĂURITĂ SUB ÎNDRUMAREA PARTIDULUI

Centrul național de fizică — Măgurele, București

Metroul bucureștean — Stația „Piața Unirii“

Componentă fundamentală a civilizației materiale a unui popor, oglindă a devenirii sale în istorie, depozitară de sens, arhitectura readuce mereu în actualitate dimensiunea de cîntor a acestui timp.

Efortul edilitar postbelic orientat spre refacerea fondului construit a răspuns unor nevoi de acută stringență avînd ca parametri eficiența și economicitatea cantității. Păștrind orientarea sincronă din arhitectura românească atît de prompt manifestată de Duiliu Marcu, Horia Creangă în anii '30, ani de efervescență a mișcării moderne, mișcare susținută și cu un verb aprins împotriva epigonismului neoromânesc, a deschis cîmp larg experimentărilor urbanismului funcționalist care a dus la apariția a zeci de noi cartiere de locuit, adevărate orașe satelit, a căror siluetă a devenit emblematică pentru prezentul nostru. Principiul rezolvării peisagiste a locuinței de masă, răsîndit punctiform într-o masă verde, asociată principiului segregării funcțiilor și circulațiilor în oraș, promulgate de Charta de la Atena a fost o alternativă salubritătoare dată orașului densificat de început de secol. După chemarea la purificarea arhitecturii de exagerările decorative, la promulgarea primatului funcției asupra formei de către școala de la Bauhaus, la demistificarea spațiului urban, la transparentizarea lui Ville Radieuse și Plan Voisin a lui Le Corbusier, arhitectura contemporană a traversat o perioadă de maturizare și atîngere a propriilor limite. Problemele energetice care au făcut costisitor modelul orașului modern cu vaste cartiere rarefiate, descentralizarea urbanului au repus în discuție configurația lui structurală. Reconsiderarea importanței fronturilor stradale, a coerenței și prețiozității imaginii urbane sînt orientări recente ale politicii de sistematizare de la noi. Reevaluarea importanței formative a centrului istoric al asezărilor, de modelare a apartenenței civice, integratoare unice și inconfundabile

a deschis o vastă acțiune de remodelare urbană, pornind de la adaptarea structurilor funcționale noilor necesități și restaurarea structurilor formale inițiale. Evoluția spațiului românesc contemporan este o evoluție calitativă de la necesar spre simbolic, spre o atență echilibrare a raportului serie-unicat în determinarea economicului.

Problema arhitecturii, de fapt, poate avea în contemporaneitate două categorii de abordare — una legată de aria restrînsă a artei de a construi „case obiect” și alta de aria cuprinzătoare a modelării cadrului construit ca mediu secundar de viață în raport cu mediul primar de existență care e natura, astfel ea căpătînd dimensiunea unui teritoriu, ale unei țări și chiar una cosmică, fiind intim legată și

tei. În acest gen de investiții care se situează la limita între inventia inginerescă și croiala arhitecturală se înscriu Canalul Dunăre — Marea Neagră și Metroul bucureștean.

În sublinierea aceleiași idei de globalitate trebuie să remarcăm abordarea tuturor programelor funcționale necesare dezvoltării armonioase a vieții într-un cadru construit — de la învățămînt, sănătate, cultură, comerț, turism și sport, precum și apariția unor programe noi ca cele legate de tineret.

Relansarea dezbaterii asupra problemei specificului în arhitectură se re deschide în deceniul 7, odată cu atacarea primelor investiții social-culturale de anvergură în amplasamente centrale, case de cultură, teatre, primării, plombe

lui, dar depărtate de echilibrul ordonator al fondului arhitecturii românești.

Linistea orizontalelor viguroase, ritmul vertical al stîlpilor, controlarea spațiului nedefinit al umbrei apropiate unele creații arhitecturale de clasicitatea arhitecturii populare: Teatrul Național din Craiova — arh. Alex. Iotzu și Casele de cultură din Alexandria și Tirgoviste — arh. N. Vlădescu.

Pe plan teoretic, contribuția valoroasă a celor două cărți semnate de arh. Constantin Joja „Sensuri și valori reșăsite”, Ed. Eminescu, 1981, și „Actualitatea tradiției arhitecturale românești”, Ed. Tehnică, 1984, au repus în actualitate problematica stilistică a spațiului românesc, demonstrînd cu har unicitatea sa în arealul european.

niasă și fluidă a străzilor și pietelor, de la relația proporțională între spațiul pieții cu cel al fronturilor, de la relația volumetrică între componentele acestora și pînă la plastica de detaliu dînd măsura constituirii unei noi imagini simbol a orașului românesc și anume **monumentalitatea**. Despre acest adevăr vorbesc noile centre ale orașelor Bistrița, Focșani, Vaslui, Brăila, Pitești, Tg. Mureș și Craiova, precum și marea investiție în centrului civic al orașului București.

Vorbînd despre arhitectură, nu trebuie să uităm rolul formator al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu”, care și-a demonstrat încă o dată vigilața cistigată în cei peste 120 de ani de existență.

De asemenea, un rol important l-a avut și cartea de arhitectură mult mai prezentă în spațiul editorial. Remarcăm în special cărțile care au contribuit la adîncirea sentimentului istoric și a rolului său formator. „Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor”, prof. dr. arh. Grigore Ionescu, „Istoria universității arhitecturii” (vol. I și II), prof. dr. arh. Gheorghe Curinschi, „Arhitectura medievală de apărare în România”, arh. Teodor Octavian-Gheorghiu, „Din arhitectura lemnelui” — dr. arh. Andrei Pănoiu, precum și titluri mai recente ca: „Locuirea urbană”, — arh. Petre Derer, „Spații urbane pionierale” — arh. Trișcu Aurelian.

Fenomenul arhitectural românesc nu poate fi analizat decît în consens cu cel al dezvoltării societății românești, reflectînd etapele ei de acumulari și de salturi calitative, orientate spre un singur scop, cel al progresului social. Împlinirea dimensiunii simbolice proprii fiecărei creații arhitecturale devine evidentă în contextul reconsiderării specificului spațiului românesc, a dialogului național-universal în crearea unei unități inconfundabile și expresive în contemporaneitate.

CRISTINA SUCIU MOSCU

Ctitorire prin arhitectură

omniprezentă, unde se conjugă verbele a dezvolta, a investi, a construi. În acest sens arhitectura acestor ani se poate defini prin globalitate și multivalență, pornind de la preocuparea pentru sistematizarea teritoriului național, a dezvoltării lui armonioase, a dezvoltării rețelelor de localități. În acest context, urbanizarea, proces complex și dinamic, reflectă la nivelul teritoriului gradul de dezvoltare socio-economică a societății prin intermediul producției și reproductiei intensive și extensive a cadrului construit, echipat și amenajat și instituirea unor noi relații în cadrul geografic.

Spațiul producției devine cu concretețe o prezentă generație de progres și modelatoare de mediu. Rafinării, combinate miniere, siderurgice, metalurgice, petrochimice, au schimbat viziunea despre dimensiunea metrică clasică a caselor, introducînd hectarul și kilometrul ca o latură gigantescă a performan-

de locuințe. O plastică volumetrică cu un repertoriu formal inspirat din modelarea plastică a stîlpilor, a traforurilor pridvorului românesc adaptate în major unor spații ample și unei noi tehnologii a betonului armat o întîlnim la Casa de cultură din Suceava și Baia Mare, și sediul politico-administrativ Botoșani — arh. Nicolae și Maria Porumbescu. Acest transplant plastic specific și începuturilor arhitecturii japoneze contemporane, a creat în epocă aprinse controverse legate de caracterul național în arhitectură.

„Rapidă schimbări de stări tensionale la fiecare pas sint... cheia specificului nostru național în arhitectură” — spunea N. Porumbescu propunînd un baroc de sorginte folclorică.

Un antipod, sediul politico-administrativ din Baia Mare — arh. M. Alifanț, Teatrul din Tg. Mureș, arh. C. Săvescu, propun o arhitectură integrată istoric stilului local, cu certe valori de modelare a spațiului

Echilibrul funciar, scara umană a monumentalului, gradarea percepției, își caută încă adevărații talmăcitori. Reconsiderările arhitecturii contemporane, în special cele post-moderniste privind reintegrarea fondului național-istoric, trebuie privite cu discernămint după cum avertiza Q.M. Cantacuzino: „Tradiția înseamnă echilibru critic”. În acest context se pune din ce în ce mai acut problema reconsiderării apartenenței civice, specificității urbanului și capacității sale emulativ-integratoare în comunitate fără de care mediul construit nu-și justifică existența. Astfel, spațiul construit evoluează de la satisfacerea confortului biologic spre satisfacerea calității psiho-mentale, punînd în discuție caracterul etic, social și cultural al acestuia. Redimensionînd firul evoluției istorice, orasele noastre și-au dezvoltat noi centre civice polarizatoare desfășurînd o gamă largă de calități spațiului urban de la succesiunea armo-

lor? Autorul, de departe cel mai cînenorocos rămîne Rebreanu: **Pădurea spînzuraților, Răseala și Ion** (Blestemul pămîntului, Blestemul iubirii), regia amîndurora Mircea Mureșan, (scenariul Petre Sălcudeanu, respectiv Titus Popovici), recent **Ciuleandra** lui Sergiu Nicolaescu. Cel mai urmărit de neșansă rămîne Sadoveanu, în ciuda mai multor încercări (**Neamul Șoimăreștilor, Baltagul, Frații Jderi, Dumbrava minunată, Vacanța tragică, Ochi de urs**). De un destin cinematografic fericit a avut parte (deocamdată) opera lui Călinescu (**Felix și Otilia** — regia Iulian Mihu, scenariul Ioan Grigorescu) și **Ioanide** (regia Dan Pița, scenariul Eugen Barbu). Dintre „clasici” care s-au bucurat de atenția cinematografiei mai trebuie amintiți Camil Petrescu (**Ultima noapte de dragoste, între oglinzi paralele, Mitică Popescu**), Creangă

(**Amintiri din copilărie**), Agărbiceanu (**Nunta de piatră, Duhul aurlui, Întoarcerea din iad**), Mihail Sebastian, (**Steaua fără nume, Al patrulea stol**), Slavici (**Moara cu noroc, Dincolo de pod**), Duiliu Zamfirescu (**Jean Scatiu**), Caragiale (**Mofturi 1900 de Jean Georgescu, Năpasta și Înainte de tăcere** de Alexa Visarion), Ibrăileanu (**Adela**, de Mircea Veroiu), Gala Galaction (**Moara lui Califar**) și alți citiva... Sau, dintre contemporani: Zaharia Stancu, Marin Preda, Fănuș Neagu, Titus Popovici, D.R. Popescu, Eugen Barbu, Petre Sălcudeanu, Augustin Buzura, Dinu Săraru, Teodor Mazilu, Paul Georgescu, Nicolae Breban, Paul Everac, Horia Pătrașcu, Ioan Grigorescu, Mircea Micu, Paul Anghel, Grigore Zanc, Haralamb Zîncă, Petru Vintilă, Sütő András, Eugen Uricaru și alții... Rememorînd șirul ecranizărilor, recunoști că e foarte greu, dacă nu imposibil de extras

o „formulă a succesului”. În principiu, întîlnirea dintre un regizor bun profesionist și un scenarist de asemenea bun profesionist în spațiul unei opere literare de valoare, ar trebui să ducă, invariabil, la o ecranizare viabilă. În practică, lucrurile se nuanțează, se complică, se încleșcă. În practică e posibil ca doi tineri să semneze și scenarii și regia unui film de debut și să izbutescă — peste așteptări — o ecranizare exemplară — **Nunta de piatră**, de Dan Pița și Mircea Veroiu, un titlu de referință în istoria filmului românesc.

Filmele de pînă acum ale sectorului ecranizări se prezintă numai ca o parte a unui proces în plină desfășurare: valorificarea literaturii române prin film. Filmul, cu viteza lui de circulație, cu imensa lui audiență la public, poate fi un

excepțional mijloc de „popularizare” a literaturii. Cu o condiție sine qua non: regîndirea ei în termeni cinematografici. Și, chiar dacă succesul nu poate fi cu precizie programat, menținerea la un anumit nivel de profesionalism și de maturitate e posibilă și necesară. Unor „experimente” obsedate juvenil de „originalitate” cu orice preț, chiar și cu prețul anulării operei literare, le sînt de preferat, cred, ecranizările mîzînd calm pe o anumită exactitate a atmosferei, a tipologiei literaturii de bază. Extrem de binevenită ar fi, pe viitor, o extragere a ecranizărilor de sub semnul întîmplătorului, o mai precisă sistematizare a domeniului, o acțiune metodică, susținută, de acoperire a unor zone virane din literatura noastră clasică și contemporană.

EUGENIA VODĂ

EROICA, SUPERBA NOASTRĂ CLASĂ MUNCITOARE

File din jurnalul de călătorie al tinărului scriitor

INCEPUT

O ZI OBIȘNUITĂ DE MUNCA

Din capul locului Vasile Iscu, secretarul comitetului U.T.C. din întreprinderea VULCAN, se arată ferm hotărât să-mi burdușescă hirtile cu cifre: deschide fișete și sertare, caută în mape și bibliografuri, consultă dosare cu șină sau fără șină, sortează etichete și grafice și îmi comunică fără încetare situații de ultimă oră cuprinzând cele mai noi date de sinteză. Notez cit pot, uitându-mă din ce în ce mai des la ceas, întreprinderea e imensă iar eu mă gîndesc s-o parcurgem în întregime. Vom reuși?

Decamdată, scriem. La VULCAN lucrează peste trei mii de tineri. Cei mai mulți dintre ei sînt lăcătuși. Urmează prelucrătorii prin așchiere, sudorii, sculerii-matrișeri. În alte meserii cu pondere însemnată: turnătorii-formatori, tratamențiști, electricienii. Cu studii superioare: 40 de ingineri (fix), mai mulți economiști etc. La toate meseriile și cu accent pe cele de bază din uzină sînt organizate cursuri de ridicare a calificării în cadrul Politehnicii muncitorești. Sînt înscriși la cursurile liceale serale un număr de 300 de tineri, iar alți 76 fac facultatea la seral și încă 3 la ff (majoritatea, evident, la politehnică, dar și cîțiva la A.S.E. sau matematică).

Din anul 1981 tinerii de la VULCAN au obținut numai locul întâi în întrecerea „Tineretul — factor activ în realizarea obiectivelor deceniului și științei și tehnicii, al calității și eficienței”. În 1984 au cîștigat locul întâi la sudori și locul doi la strungari la concursurile pe meserii — faza pe țară, iar în 1985 au obținut în aceleași competiții 9 locuri întâi la faza pe municipiu.

Organizația de tineret e deosebit de puternică. Sub îndrumarea comitetului U.T.C. pe uzină își desfășoară activitatea 5 comitete intermediare, opt organizații direct subordonate și alte 48 organizații conduse de birouri. Peste cîteva zile este prevăzută deschiderea unui nou șantier local al tineretului unde se vor executa lucrări în valoare totală de 10 milioane lei, numai manopera reprezentînd peste 400 mii lei. Cifre importante perfect realizabile în continuarea succeselor obținute pînă acum, spune Vasile Iscu. Și, ca o încununare a eforturilor lor, tinerii de aici și-au propus ca în cinstea celei de-a 65-a aniversări a partidului să realizeze pînă la acest eveniment 65% din planul ce revine organizației de tineret pe întreg anul. Ce să mai adaug?

În încăperea comitetului U.T.C., plină pînă la refuz de tot felul de obiecte — absolut toate, sînt sigur, necesare — pătunde un grup de băieți în salopete. Foarte siguri pe gesturile lor, foarte mindri de ceea ce fac, ei măresc aglomerația cu trei bidoane de vopsea și o pompă de zugrăvit. Aflu imediat că în cursul zilei toți pomii de pe strada Sebastian vor fi frumos văruiți cu numita pompă și că numita vopsea este destinată amenajării în cel mai apropiat viitor a unei baze de agrement. De altfel chiar în momentele în care noi vorbim (eu mai mult notez) se află în plină desfășurare o altă acțiune de muncă patriotică undeva pe Calea 13 Septembrie.

Gata. Între atîtea fapte încap puține vorbe. Am reținut mai toate cifrele dar, mai importanți decît cifrele și în general mai importanți decît tot ce se poate, sînt oamenii. Pornim să-i cunoaștem.

CUM SE CÎȘTIGĂ UN PREMIU ?

Îi adresez această întrebare muncitorului Vasile Sirbulescu,

clasat meritoriu la Olimpiada frezozilor din 1985.

Ne aflăm în Secția 6 sculărie. O hală luminoasă și curată. Metalul, irizat de revărsarea soarelui primăvărat prin geamurile perfect transparente, strălucește multicolor. La toate mașinile unelte se văd fixate plăcuțe: „aici lucrează muncitorul Ion Gălușcă” citesc undeva în apropiere. Bancurile de lucru, fiecare cit trei mese de ping-pong la un loc, poartă și ele inscripții: „aici lucrează echipa condusă de...”. Precise mărci de producție, de calitate, care fac explicit sentimentul răspunderii.

Îl aud pe interlocutorul meu: „am obținut totul prin muncă și perseverență. Prin experiență”. Experiența la 25 de ani? De ce nu, la vîrsta asta ai deja 6—7 ani de producție și, dacă ai fost atent, ai învățat o mulțime de lucruri. De pildă, o suprafață de un anumit profil se obține la freză de obicei prin mai multe treceri. El, Vasile Sirbulescu, o

zerva formată din tineri bine pregătiți.

În biroul șefului de secție observ, într-un colț, un terminal cu display. Cit de curînd acest terminal va fi racordat la calculatorul întreprinderii pentru a îndeplini o sumă de operațiuni extrem de utile: optimizarea activității sectorului, coordonarea cu celelalte secții, situația orelor lucrate și a drepturilor bănești etc. V-ați propus să ajungeți director pînă la 35 de ani, tovarășe Breban? „Nu. Nici șef de secție nu mi-am propus să ajung. Mi-am propus să muncesc”.

Ne conduce spre leșire maestrul Penciu, secretarul organizației de bază. I se pare că nu am aflat destule și nu mai prididește să ne spună că tinerii colectivului sînt extrem de conștiincioși și disciplinați, că lucrările de mare tehnicitate pe care ei le execută nu-i împiedică să mențină o curățenie exemplară la locul de muncă și

ferestruica ce seamănă intrucit-va cu un ecran de televizor.

Propun voinicește să coborîm totuși printre oameni, dacă tot am venit să-i cunoaștem. Vasile Iscu, băiat inteligent de prin partea Moldovei, mă aprobă imediat mestecînd din semînțele pe care tocmai le-a primit. Coborîm.

Prima impresie o solicit maestrului Vintilă, șeful atelierului. „Spre rușinea vîrstnicilor trebuie să spun că față de ei tinerii lucrează mult mai bine. Aici se folosește des ruleta, se trasează foarte mult și este o plăcere să lucrezi metalul după desenele pe care le-au trasat cu atîta grijă”. Dar dumneavoastră cit de tînăr sinteți, tovarășe maistru? „De vreo 51 de ani. Atît de tînăr. M-a crescut uzina. De la 14 ani”.

Se apropie un tînăr exemplar, din seria de tineri exemplari pe care am notat-o dintr-o răsufire în biroul de sus, de lângă macara: Emil Zavorodeanu, Lu-

port. Cu această undă de lumină.

Împrejur, zarva muncii. Macaraua se mișcă incoace și-ncolo foarte ocupată, metalul răsună, se răsucește, se indoiește, se lipește, rămînd încrîncenat în forme noi, echipe de muncitori își fac de lucru pe lingă ansamble și subansamble pe care nu le cunosc și a căror destinație încă n-am aflat-o.

Mă aplec și sărut mina Lenuței. Pornesc mai departe în drumul meu și, din ușa halei, mă întorc o clipă s-o privesc cum, cu gesturi ușoare pe care sînt aproape sigur că metalul le simte, le așteaptă, își aranjează piesele, își trage masca și reaprinde apoi mica sa flacără de argint.

POFTĂ BUNĂ !

E momentul să ne răcorim puțin. Ziua se apropie de amiază iar temperatura, la umbră, de 24 de grade Celsius.

Întîm să cumpărăm un cico în microcantina care ne-a ieșit salvator în cale. Aici însă nu e prea greu să aflăm că nu se vinde cico. Ni se oferă în schimb cîte un pahar cu lapte. Îl acceptăm mai mult din politețe (sau poate totuși mai mult de sete?) și mă trezesc cerîndu-l pe al doilea. Laptele e gustos și rece, îl beau precipitat, cu plăcere.

Eliberat de senzația care mă torturase privesc destins în jur. Sintem într-o sală îmbrăcată în faianță frumos colorată, cu mese funcționale, cu perdele înflorate și cu ștergere decorative brodate cu motive populare. Chiuveță, Curățenie, Civilizație. Aici, sau și aici (mai există o cantină), muncitorii pot minca în pauza de la ora 10 preparate calde și desert. Cu numai 6 lei pe zi.

Poftă bună tuturor, mulțumesc pentru lapte și... la drum.

MARATONUL MUNCII

Secția a 2-a realizează 80% din exportul întreprinderii VULCAN.

Abestea nu sînt cumva frigider? „Nu, sînt tablouri de comandă” (puteam să jur că sînt frigider). „Mai încolo se află carcasa agregatorului, iar dincolo angrenajele de roți dințate” îmi explică foarte didactic muncitorul Gheorghe Solomie care, la 28 de ani, a ajuns deja la categoria a șasea și este elev la școala de maiștri. Categoria a șasea, am reținut bine? „Da, așa este. A fost o ambiție a mea”. Și maistru pe cînd? „Sînt încă tînăr și pot munci ca lăcătuș, îmi place meseria mea. Am timp să fiu maistru cînd o să mă îmbătrînesc”. De 6 ani în secție și de 11 în VULCAN. „Venisem de la țară. Munca de 8 ore de aici din fabrică mi s-a părut o jucărie. Mai ales după ce am învățat o meserie. Unii tineri care vin la noi se acomodează mai greu pentru că nu s-au preocupat din vreme să învețe, numai dacă îți stăpînești bine meseria apare satisfacția muncii și pînă să bagi de seamă te-ai și acomodat”.

Îi dau dreptate și pornim pe drumul de acces trasat cu dungii albe. Toată lumea muncеște febril. Predomină un miros înțepător de acetonă sau ceva în genul asta, zăresc într-un colț un set de piese identice de culoare albastră care par proaspăt vopsite. Nimeni nu se oprește o clipă, toți înșurubează, polizează, bocănesc și robotesc într-un ritm mereu mai alert, parcă se aleargă într-o cursă tot mai aprinsă dar pînă la urmă e doar o părere, e vorba de același ritm cadent care este menținut riguros, fără încetare, într-o organizare bine stabilită.

Cîteva angrenaje pe care le studiez aud că vor lucra la temperaturi de 24 de grade sub

Vulcanul de la Vulcan

poate realiza adesea printr-o singură trecere. Se cîștigă timp, crește productivitatea muncii și... experiență. Fără risc? Fără risc, numai cu pricepere, mă asigură un alt frezoz pe nume Tudor Ștefan, clasat pe primul loc la concursul de profil organizat de țările socialiste la Karl Marx Stadt în 1980. Și el și colegul său au pășit în meserie la școala profesională patronată de întreprindere și, de cînd au absolvit-o, au lucrat numai aici. Au ajuns acum, într-un interval care mie mi se pare scurt, să lucreze numai unicat.

„Am încredere în tineri în funcție de rezultatele muncii lor, așa cum în mine s-a avut încredere în funcție de rezultate” îmi spune inginerul Mihai Breban, șef de secție la 32 de ani. Și rezultatele, favorizate de încrederea în oameni, vorbesc de la sine: în 1985 secția 6 sculărie, unde tinerii sînt majoritari, a obținut titlul de secție fruntașă pe uzină.

Se practică un sistem riguros de repartizare a sarcinilor. Noli veniți preiau munci de complexitate crescîndă, de la cele mai simple operațiuni la cele de mare dificultate. Preocuparea pentru autoperfecționare este foarte mare încît evoluția are loc repede și nu este de mirare că aproape toți maiștrii din secție au vîrsta sub 40 de ani. De curînd a ieșit la pensie un important contingent de cadre cu veche experiență dar procesul de producție nu a avut de suferit pentru că fiecare loc de muncă își avea asigurată re-

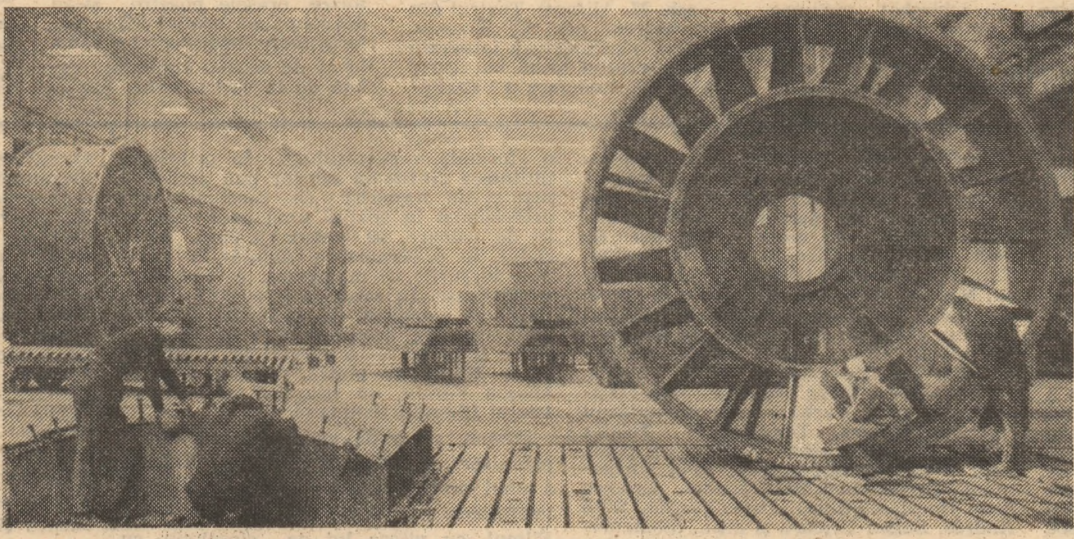
că sînt extrem de rare cazurile de abateri, care de altfel se corectează pe loc prin autoeducație. Pe lângă rezolvarea sarcinilor legate direct de planul de producție tinerii se preocupă și de probleme cu caracter mai larg: ei au amenajat prin forțe proprii un grup social al secției și intenționează să execute pardosirea halei cu mozaic. De asemenea, doresc să înființeze o mică sală de sport — șah, ping-pong (trei mese de ping-pong, un banc de lucru, vă amintiți?).

Ne stringem în fine miinile și, împreună cu Vasile Iscu, ghidul meu, las în urmă hala amplă în care soarele zimbește din miile de oglinzi ale așchiilor de metal.

O FLACĂRĂ DE ARGINT

Din alea străbătută intens de electrocare pătrundem în secția 4 — atelierul de montaj ușor.

Altfel de hală, aici se muncеște altfel, se muncеște altceva. Flama intermitentă a aparatelor de sudură luminează niște piese mari, aproape masive, a căror formă nu spune nimic ochiului meu de nespecialist. Pînă să cer lămuriri mă văd sechestrat de Maria Marin și Dumitru Negoiță, doi simpatici tineri în salopetă și cu funcții în organizația de tineret de aici care, nu știu de ce, par convinși că trebuie să mă țină la adăpost în biroul aflat sus, aproape sub aripa macaralei, de unde se vede ca-n palmă tot locul pe

zero, ceea ce înseamnă că au trebuit realizate la cei mai înalți parametri tehnici și de calitate. De altfel tot ce iese din această secție prezintă un înalt nivel de competitivitate, răspunzând cu succes solicitărilor, exigențelor partenerilor interni și externi.

Nu pot să scap de impresia că toată lumea aleargă. Ar fi greu să încropim un dialog în pas de jogging. De fapt, sincer, văd atîta preocupare pe fețele tuturor încît mă gîndesc că s-ar putea să nu aibă nimeni timp de discuții. Nu-mi amintesc să fi văzut vreodată pe dinăuntru un stup de albine sau un mușuroi de furnici dar cred că așa trebuie să arate. O neîntreruptă alertă.

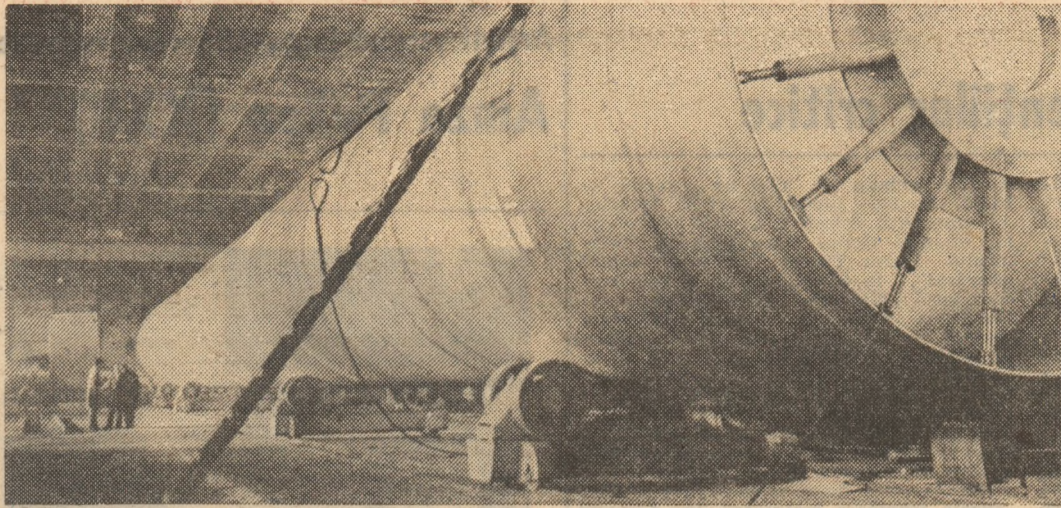
Îeșim. Parcă și electrocarurile se deplasează mai repede pe alei. O frînă bruscă și unul din ele se oprește la cîțiva centimetri în spatele nostru. Șoferul a vrut să-l stringă mina secretarului U.T.C. și cît schimbă între ei citeva replici am vreme să-mi arunc o privire asupra panourilor care străjuiesc aleea principală a uzinei. Citeșc titlurile: Fruntașii în întrecerea socialistă, Colțul turistic, Gospodării, Vulcanistul, Comisia socială, Graficul rezultatelor de producție, Clubul muncitoresc VULCAN prezintă...

Foarte interesant, îmi propun să le studiez la întoarcere. Decamdată, ce urmează? Atelierul de reductoare?

ATELIERUL DE REDUCTOARE

Am intrat deja în criză de timp așa încît trebuie să notez mai repede. Mă urmărești?

Atelierul este unul din cele mai bine dotate, aici se găsesc chiar mașini complexe cu comandă program. Iată unul din motivele pentru care personalul muncitor este selectat cu un dram de exigență în plus. Încă din timpul practicii productive elevii școlii profesionale sînt urmăriți îndeaproape, li se studiază abilitățile și aptitudinile, sînt

întrebați asupra opțiunilor. După includerea în colectivul de muncă li se încredințează în mod gradat executarea diverselor repere trebuind să ajungă în final, adică atît de repede încît să fie utili, la manevrarea mașinilor-unelte care execută piese de mare precizie.

Ne spune toate acestea șeful atelierului — totdeauna inevitabil și autorizată vocea șefului de atelier — care este maestrul Ion Dumitrașcu. A fost în cursul anilor președintele comitetului sindical și secretarul comitetului de partid pe întreprindere. De cînd la VULCAN? „Din 1961”. Nu vi s-a urît? „Poate după cinci ani de pensie”.

Trebuie neapărat să vedem o mașină cu comandă numerică. Vasile Ișcu e de acord. Ne înțîmpină Cristi Dobrescu, un tînăr, un puști aproape, îmbrăcat ca-n filmele cu muncitori model: salopetă nouă, de un albastru uniform și o șapcă cu cozorocul prelung. Cristi ne explică pe puncte: în sectorul lui se găsește o grupă de 4 mașini cu comandă numerică la care

lucrează o echipă de 6 oameni. Ca să lucrezi pe aceste strunguri trebuie să fii: a) un bun strungar; b) să cunoști algebra; c) să cunoști oțelurile, materialele în general.

Se așteaptă sosirea altor mașini, mai complicate, așa că trebuie să știi mereu mai mult. Văd o bandă perforată care conține programul de prelucrare și întreb: nu e totuși simplu? Care e rolul omului? „Mare, deoarece programul este întocmit pentru scule și materiale ideale. În realitate sculele au diverse imperfecțiuni și, pentru că se lucrează la sultime, trebuie să intervină omul — și îmi arată niște sisteme optice de corecție ce funcționează într-un mod din care nu rețin o iotă. Mă interesează cît costă strungul cu program. „Patru milioane”. Nu ți-e frică? „Nu, atîta vreme cît sînt atent”. Cristi ce să-ți urăm? „Cît mai mult de muncă”. Bine. Și așa, în general? Ce te pasionează? „Urmez cursurile de artă fotografică de la Școala populară de artă”. Atunci... mult soare.

UN BIROU LINGĂ CUPTOARE

Dacă e vorba de lumină și căldură, ele se găsesc din belșug la secția turnătorie. Nici n-am apucat să ocolim bine un grup format dintr-un fel de broaște țestoase metalice zăcînd inerte pe sol și emanînd valuri de do-goare că ne-a trecut parcă pe lingă ceafă o oală de turnare plină ochi cu metal fierbinte, topit, însoțită de sunetul de avertizare al macaralei. Ne-a prevenit la timp Ion Grigorescu, un tînăr turnător formator în vîrstă de 25 de ani, elev și el, ca mulți alții, la seral. Căsătorit și, ca mulți alții, tatăl unui copil.

Ce putem vedea aici? „Foarte multe, ne spune el. În primul rînd cuptoarele”. Într-adevăr merită văzute cuptoarele imense ca niște munți în clocot, ca niște vulcani. Nu vreau să literaturizez prea mult dar sînt într-adevăr niște construcții impunătoare, cei de aici s-au obișnuit pentru că pentru ei au devenit o imagine cotidiană, familiară. S-au obișnuit și cu

spectacolul metalului topit care mă impresionează atunci cînd îl văd curgînd incandescent în forme și iscînd în jur o ploaie de scinte, ca la jocurile de artificii.

Se apropie o fată măruntică pe care o întreb dacă munca de aici e mai dificilă. „Nu în mod deosebit. Munca e muncă oriunde. Oriunde trebuie, într-un fel sau altul, să muncești”. Ți-ar place să ți se aducă un birou aici, în mijlocul halei? „Vai de mine, ce să facă atîta birocrație? Trebuie și muncitori”. Așa-l, Florica, trebuie muncitori, trebuie oameni.

Florica este măritată de 4 ani și are un copil. Al doilea copil e pe drum. La 24 de ani această fată minusculă muncește deja de 8 ani. Te rog, fată minunăță, să primești omagiul meu.

OAMENI

Călătoria s-a încheiat.

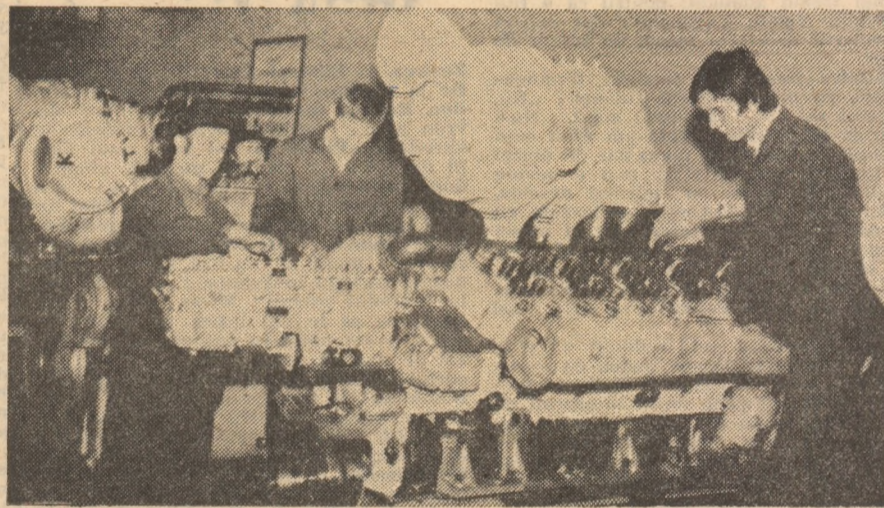
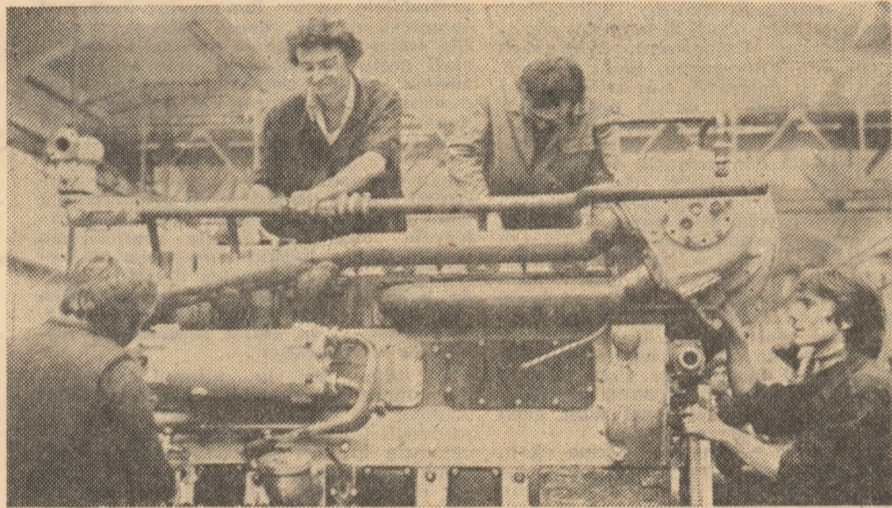
Am încercat să scriu despre oameni. Despre felul în care ei gîndesc. Despre felul lor de a fi.

Ce-ar mai fi rămas de văzut? Păi, celelalte secții, clubul, grupul școlar, celaltă cantină, celaltă platformă industrială. Arborii de pe strada Sebastian și Calea 13 Septembrie. Foarte multe lucruri. Poate altădată. Întotdeauna ceea ce reușim să facem este mai puțin decît ce ne-am propus și înfinat mai puțin decît ceea ce am putea face.

As fi vrut să stăm de vorbă și cu Nicolae Alexandru, secretarul comitetului de partid pe întreprindere. Nu a fost posibil din motivul evident că era ocupat. La VULCAN comuniștii sînt în primele rînduri ale luptei pentru calitate și eficiență, pentru mai bine.

Părăsesc uzina fără prea multe cifre în minte. Am reținut citeva chipuri, citeva gînduri, citeva fapte. Semnele unor existențe obișnuite din tumultul unui vulcan.

OCTAV BURUIANĂ

Acum, cînd scriu, prin fereastră mea pătrunde un puternic miros de flori albe de cireși, de caiși! E o seară de primăvară! Ieri, în metroul care mă purta către Uzinele „23 August” m-a impresionat plăcut un tătă gri-juliu, el își legăna pe picioare fetița blondă, era o forfotă de oameni specifică orelor de vîrf; fetița poate visa că se află într-o livadă cu pomi înfloriți, o livadă mișcătoare! Dar să rememorez mai departe ceea ce mi s-a mai întîmplat ieri: la ieșirea din metrou, în stația Republica, cel de al treilea ochi al meu a tresărit, nu mai fusese în această zonă de cîțiva ani; peisajul, acum, era cu totul altul: o piață agrolimentară nouă, largă, o haltă modernă construită pentru muncitorii naționaliști, un nou complex comercial etc.

Traversez strada pavată cu mici cuburi negre de granit, un tramvai se apropie în viteză, vîtmănița sună insistent din clopot; un trailer blocase pentru un moment circulația; fumul de eșapament, raze ale unui soare torid, apoi un vînt care abia adie, apoi chioșcuri și tonete proaspăt vopsite, adolescenți și adolescente cu ochelari. Citeva clipe mai tîrziu, intru pe poarta uzinei 23 August, apoi, în biroul organizației de bază U.T.C. pe întreprindere; un tînăr aproape blond, secretarul cu probleme de propagandă și cultură, pe numele său Marin Vereștiuc, înconjurat de citeva telefoane sunînde aproape nici nu mă

observă; cîțva timp am contemplat acvarii cu peștișorii lui aurii / sîngerii / gălbiori și de alte nuanțe; aș fi scris un poem, pe dată, despre ei, însă, am fost contactat de tînărul secretar: „...vă rog să mă scuzați, mă numesc... cu ce vă pot fi de folos...”. Am mers împreună prin uzină!

CUVINTELE NU VOR PUTEA PURTA, VREODATĂ, SALOPETE

Sînt nevoit să aprind veioza, lumina cade prin abajurul portocaliu, inundă camera de cămin

ceea ce se realizează în respectivul spațiu! Vorbesc, așadar, cu maestrul Gheorghe Teoșor, care, amabil, îmi spune că ei produc repere pentru frîne hidraulice, diverse tipuri de distribuitoare de aer, autoregulate, robineti etc., toate necesare locomotivelor și compresoarelor douăzecișitreaugustiene! Scriu cîteva nume de tineri muncitori din această secție: Cristea Nicolae (de numai 19 ani, borhewist), Enăchescu Rodica și Voicu Miruna, două adolescente visătoare, care, vai!, mă privesc, poate, ca pe

scinteie leșite de la pietrele abrazive ale frezelor, arcuri de sudură, siluete inconjurate de fum și de raze spontane ca de laser; iată ce înseamnă cuvîntul muncă, un cuvînt pe care nu cred că vreun scriitor îl va putea epuiza de sensuri, de valențe; este un adevărat tezaur! Cum aș putea spune ce este un sudor?! Zic: el este acela care imbină cap la cap două metale în așa mod încît să realizeze unul, pe unu! Un electrocar, condus de un bărbat cu o mustață haiducească, iese pe ușă, afară, unde mi-e dat să con-

muncitoresc unde sînt cuprinse o serie de cercuri și formații culturale-artistice, un teatru care funcționează sub îndrumarea atentă a scriitorului și directorului de la Teatrul Mic, Dinu Săraru. Secretarul Vereștiuc Marin mă mai informează că este organizat, împreună cu „Universitatea Cultural-Științifică”, un curs de politică externă intitulat „Prestigiul României în lume”, curs care a fost inaugurat la începutul lunii septembrie 1985 și va dura pînă în iulie '86. Și numără peste 40 de cursanți. De asemenea, mai există un cerc de istorie organizat în colaborare cu „Institutul de istorie N. Iorga”. Vizita mea în această cetate industrială este pe sfîrșite, mai intru în vechea turnătorie, e ora cînd se efectuează predarea serviciului următorului schimb; un bărbat îmbrăcat cu un maieu roșu, și semănînd cu un pirat corsican din cărțile cu povești pentru copii, cu o șapcă-n carouri albastre, migălește la o formă de nisip! Alți doi forjori stropesc cu apă pe jos, un altul mătură, alții se mișcă pe lingă și prin fața înroșită a cuptoarelor, ce demn de admirat sînt acești bărbați! Mă despart de marea uzină cu gîndul ca ori de cite ori voi mai avea ocazia, o voi revedea! Am ieșit în aceeași stradă, pe lingă mine trece un biciclist în șort galben; din gura de metrou iese valuri multicolore de oameni.

E primăvară. Primăvara clasei noastre muncitoare.

MARCEL ION FANDARAC

Uzinele „23 August” primăvara

unde locuiesc! Lingă veioză, Federico Garcia Lorca e prezent cu a sa Memaipomenită pantofăreasă. Rememorez în continuare ceea zi de documentare petrecută la 23 August; răsfoiesc filele bloc-șoimului meu cu notițe: la secția aparataj, cînd am intrat era ora 13 și 27; oameni în salopetă și utilaje în mișcare febrilă, undeva, lingă un frezor, văd un afiș de hochei: România '83; umorul românesc iese și de data aceasta în relief, pe una din ușile metalice ale secției era desenat, în cretă, un donald pe care era scris: Ion! Dar, bineînțeles, într-o secție productivă nu asta este cel mai important lucru de redat, ci

un mare reporter! Pentru faptul că ele muncesc, eu le mulțumesc printr-un „sărut mină”, plec mai departe. Văd o lozincă: „Ceașescu — Pace!”; da, pacea este un lucru vital vieții, acum, cînd trăim un timp, al planetei, apocaliptic! Intru în altă secție: Mecanică I; îmi notez pe citeva pătrățele ale notesului: dincolo de singurătate nu este nimeni! Privesc la o strungăriță, la marea piesă pe care ea o prelucurează cu ajutorul bertiezului. Femeia ne privește de citeva ori, apoi, adună cu o mătură spanul; alți muncitori fac, oarecum, același lucru: muncesc! Zgomot de metale lovite, așchiate, jeturi de

templu aerodinamic locomotivă LDH-2400 c.p., aflată, pe linia de probă; un electrician cu favoriți napoleoniene, de 25 de ani, numit Matei Constantin, tată a unui copil, îmi vorbește patetic despre locomotivă. Amănunte, detalii, aflu de la inginerul Mușat Dan: LDH-2400 este pentru export, locomotiva Alco-1500-LDE, pentru uz intern, locomotivele LDH de 12500 pentru export, pe bază de comandă pentru anul în curs. Pentru a vedea cît de viabilă este marca Faur, mi s-a mai spus că la 1 mai 1975 se construie locomotiva cu numărul 2500! Ca orice mare întreprindere, 23 August are un club

Substanța intervențiilor critice

Joi, 17 aprilie, a avut loc o nouă ședință de lucru a cenaclului „Confluente”. În cadrul ședinței, condusă de criticul Victor Atanasiu, au citit trei foarte tineri (în ordinea afirmării literare) poeți: Maria Timuc (încă elevă), Ion Munteanu și Rodica Oniga. Primul a luat cuvântul Alex. Ștefănescu care, în contradicție cu atitudinea sa generoasă față de debutanți, a fost extrem de sever cu poezii care au citit. Alți vorbitori s-au arătat mai comprehensivi. Ion Spinu a opinat că toți care au citit „sunt plini de talent”, Aureliu Goci a afirmat că la un cenaclu nu se impune să se înfățișeze neapărat „lucruri geniale”. El a spus că Maria Timuc „merge pe un tip de poezie senzitivă” iar Ion Munteanu i s-a părut a fi „cel mai interesant dintre cei care au citit, dar cred că nu se ia în serios”. Sorin Preda a sesizat că Maria Timuc dă dovadă de „stăpînirea limbajului”, că Rodica Oniga „a fost mai puțin inspirată în alegerea textelor”, iar Ion Munteanu a fost „o surpriză plăcută”. După Mihai Bărbulescu, Ion Munteanu „vădește aptitudini de prozator, aplicat la amănuntul semnificativ”, Maria Timuc „are talent, dar alege la compuneri titluri grandilovente”. Conform opiniei lui Constantin Sorescu la Maria Timuc „autorul este virsta” care trebuie să-i determine o sensibilitate și o tehnică. La Rodica Oniga găsim „o sensibilitate contorsionată; grandiloventea se datorează mai mult felului în care și-a citit versurile”; la Ion Munteanu „autorul este tehnică”. După ce a mărturisit că vine pentru a doua oară la cenaclu „Confluente”, Constantin Barbu, a accentuat asupra ideii că o ședință de

cenaclu trebuie să aibă un caracter de lucru, din care tinerii autori să desprindă observații folositoare pentru evoluția lor de mai târziu. După părerea vorbitorului, Maria Timuc „este un talent adevărat”, la Rodica Oniga a remarcat caracterul „discursiv al poemelor, cerebralitatea care îi domină esafodajul poetic” iar Ion Munteanu „are ca model pe Nichita Stănescu, dar nu e rău să ai modele”. Carolina Ilica a declarat în ceea ce o privește pe Maria Timuc: „Am reținut imagini foarte frumoase și o aplecare spre versul clasic ce obligă la rigoare”, Rodica Oniga „este interesantă pentru că încearcă să fie ea însăși”. Și în versurile celui de-al treilea poet a găsit „foarte frumoase metafore”. Ion Cristoiu a atras atenția asupra unui caracter mai general: „Cei trei poeți prezintă un ciudat amestec de versuri extraordinare și versuri proaste”.

În final, Victor Atanasiu, a declarat că își pune cele mai multe speranțe în Maria Timuc „care reușește uneori să spargă carcasa clișeului, chiar dacă folosește imagini oarecum tocite”. Și la Ion Munteanu a observat prezența unor sintagme lirice „care taie răsufletul prin acuitatea, prin prospețimea lor”, dar și a unor lungimi și inegalități. Poetul are o „insuficiență rezistentă la microbul unor mode în poezie”. Rodica Oniga are la rîndul ei talent, dar păcătuiește printr-o anume „violenta stilistică”.

Asadar, o seară în care au dominat efervescența și substanța intervențiilor critice pe marginea stihurilor unor foarte tineri autori.

CRONICAR

Atelier

Vasile Vasilache

Intr-o casă din București, pe aproape de locul unde linile de tramvai fac unul din cele mai complicate noduri, trăiește compozitorul Vasile Vasilache... junior, ar mai trebui adăugat, pentru că e fiul celebrului Vasile Vasilache; dar refuză pe motivul că are el însuși un junior de 18 ani.

Înăuntru predomină verdele. Dumneavoastră vă place această culoare? „Nu, e gustul meu!” răspunde soția. Nu-i place să fie întrebat. Abia am aflat cum compune: „Uneori la pian, dar de obicei am totul în cap, nici nu mai e nevoie să lălăi. Pot lucra cu radio-ul deschis, cu televizorul...”. Vorbește și lovește cu degetele drepte în lemnul tare al mesei broulului. Alături, citeva partituri. „Lucrez la o cantată pentru 1 Mai; cu cor, soliști, recitatori, orchestră simfonică. Pe text dat. Dar de obicei versurile se scriu după muzică...”

Toată dimineața am fredonat un cîntec; îl interpreta Doina Badea cu vocea ei plină și puternică și cu o dicție perfectă, de neuitat. Foarte mulți interpreți de muzică ușoară nu știu să-și termine cuvintele... Iar în ce privește valoarea poetică a textelor... Dar asta e o altă poveste! „Ploaia dansa / Împreună cu noi / Ploaia ridea / Cînd rideam amîndoi...”. Un vals cum numai ploaia descultă îl poate dezvălui! Care sînt melodiele de muzică ușoară de suflet ale dumneavoastră? „Ploaia și noi, Vechiul pian. De ce nu-mi spui că mă iubești? Dorul și una mai nouă. De-as fi avut. Pe astea cîntă le ascultă cu plăcere. Pe altele însă, tot slăgare, nu le suportă! Să-l vedeți cum arată după ce compune ceva, ceva inspirat; desfigurată la față, ca după o naștere! De fapt, tot timpul nu e cu picioarele pe pămînt! Ii dau pace, îl las în lumea lui... E un boem preocupat numai de ceea ce scrie. Nu-l interesează clasificările, nu e invidios; dacă aude la radio o piesă care-i place, a lui Dragomir, să zicem. Ii dă telefon și îl felicita. Așa e el!”. E ușor de înțeles că mina de fier a familiei e soția; tot ea și impresarul. Și purtătoarea de cuvînt... „A compus pînă acum peste 400 de piese: de muzică ușoară... pe texte indecsebi, ale lui Eugen Rotaru și Aurel Storin; corală; de film... la

Vasile Vasilache

Zestrea, la Elixirul tinereții; de revistă... De la Cărbuș la Savoy, Revista pălărilor, Revista muzelor; comedii muzicale, vreo șase; apoi pentru spectacole de varietăți... Ploaia și noi face anul ăsta 20 de ani; a compus melodia imediat după absolvirea Conservatorului; n-a luat premiul la Mamaia, dar a luat în anul următor, premiul special al juriului, la Bratislava... De fapt cred că a fost și prima piesă de muzică ușoară românească tipărită în Franța...”. Deci, trecem la capitolul premii! Mi-ar trebui o coloană ca să le pot insira pe toate; de notat le-am notat în carnet. La Festivalul de muzică ușoară de la Mamaia, în edițiile Festivalului național al „Cîntării României”, la Concursul cîntecului politic și revoluționar pentru linet organizat de U.T.C., la toate edițiile „Melodiilor”... A semnal, nu știam, muzica Marsului brigadierilor. Anul trecut a obținut premiul de creație al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Republica Socialistă România, pentru muzica ușoară și corală.

În tot acest timp l-am urmărit pe Vasile Vasilache nu numai cu coada ochiului, dar și cu urechea; cuminte în scaunul de la birou, cu ochii micuți, retras în lumea sa; degetele miinii au bătut tot timpul ritmuri care mie mi-au sugerat o ploaie în geam. (Dacă n-as ști cine este, l-aș suspecta de un tic nervos). Vorbesc două femei; ascultă oare sau nu? Cred că da, de vreme ce, atunci cînd vine vorba de uncintec sau altul, îmi sare în ajutor, fredonînd începutul, cu o voce nazală și pripită. I-am mai tulburat liniștea cu o singură întrebare: ce fel de muzică îi place mai mult și mai mult să compună... „Cîntec de muzică ușoară de dragoste!”. Și ascultătorilor, fie tineri, fie bătrîni, le plac mai mult tot cîntecul de dragoste!

CAROLINA ILICA

Amza Pellea (XXII)

Jurnalul unui actor (6)

La instalarea lui Amza Pellea ca director al „Naționalului” craiovean (martie 1973)

„TITANII SCENEI” ÎN REPREZENTAȚIE

Januarie, vreme de bilanț, 1973 nu a adus „nimic nou” în repertoriul teatrelor, apreciază Amza Pellea în ipostaza unui cronicar dramatic, dar pe „răboiul vieții culturale” anul e sortit să rămînă printr-un adevărat eveniment: darea în folosință a trei mari edificii teatrale. Este vorba de Teatrul Național din București, Teatrul Național Craiova și Teatrul de Stat din Tg. Mureș. Directorul craiovean cu activitate scenică permanentă la București nu putea să nu profite din experiența Naționalului din Capitală, instituție aflată la început de drum în noua clădire, pentru a cărei inaugurare se pregătise cu febrilitate, într-o ambianță cunoscută și împărțită în întregul ei de către directorul Amza Pellea. Iată-l, așadar, prezent la o repetiție cu Apus de soare de Barbu Ștefănescu Delavrancea. Pe scenă — mari actori ai teatrului românesc: George Calboreanu, Alexandru Giurgaru, Ion Fintescu, Radu Beligan. În liniste, cu modestie, s-ar putea spune chiar cu umilință și cu un respect ce-l coplesese și-l pune pe gînduri, Amza Pellea părăsește sala convins că a asistat la o veritabilă demonstrație a conștiinței profesionale ireproșabile, datorată unor mari maeștri. În notațiile sale răzbate lumina ploasă a venerației pentru înaintași, pentru acei contemporani care fixează linia cea mai înaltă a talentului și responsabilității. „Am ieșit din teatru puțin trist gîndindu-mă că ar trebui să luăm exemplul de la acești titani ai scenei. Pentru a duce mai departe torța teatrului românesc trebuie să fim neapărat mistuiți de pasiunea și dăruirea lor. Cred că ar fi momentul să se pună accentul pe disciplină și profesionalitate mai mult decît s-a făcut pînă în prezent”.

Parcă anume pentru a confirma că în sînta figurilor de seamă ale teatrului românesc Amza Pellea își are el însuși un loc de cinste, revista remarcă — în același număr — interpretarea personajului Octavian Borcea, căruia artistul îi găsește o expresivitate deosebită într-o piesă transmisă la televiziune: **Descoperirea familiei** de Ion Brăduț.

A DESCRIE PUR ȘI SIMPLU VIAȚA

În pregătire, la televiziune, **Cadavrul viu**. În piesa lui Tolstoi Amza Pellea joacă rolul lui Fedea Protasov. „Fedea este un om slab care, căutînd și neștiind să-și găsească un loc sub soare, esuează într-o viață de petreceri. Vinul și muzica îi dau iluzia realizării”. Interpretul este cucerit de personajul său pe care îl studiază în devenirea acestuia de la betie la trezie, de la somnul rațiunii la conștiința împasului: „Dar această iluzie este efemeră, ea se destramă odată cu ultimii aburi ai alcoolului. Cînd este treaz lui Protasov îi este rusine, după cum sin-

gur mărturiseste: „Numai cînd beau nu simt sentimentul rusinii”. Viitorul profesor de actorie analizează evoluția lui Protasov subliniînd cum „prin gura unui personaj slab, decăzut, infierarea societății devine mult mai subtilă”. În piesa lui Tolstoi Amza Pellea descoperă un model de construcție dramatică, un mod măestrat de „a lua atitudine convingătoare, plener, împotriva răului din societate”. Secretul acestei compoziții și al personajului, în demonstrația sa morală, actorul îl găsește în capacitatea dramaturgului de a descrie pur și simplu viața. Cum însă? „În așa fel, răspunde Amza Pellea, încît concluziile asupra ei spectatorul să și le tragă singur, firesc, lesne și neforțat de nimeni”. Bunul simț țărănesc se transformă și aici în instrumentul principal al evaluării tonului moral al dramaturgiei. „La titanii dramaturgiei personajele au o lume a lor mult mai complexă și mai densă decît realitatea. Ele trăiesc pe planeta stranie a sintezării profunde, în aerul tare al adevărilor veșnice umane...”. Amza Pellea descoperă în **Cadavrul viu** semnul capodoperei și e folositor să aflăm de la marele actor caracterizarea unui text de valoare: „Operele marilor scriitori se aseamănă unor mărețe catedrale ale spiritului care te coplesesc cu grandioarea și complexitatea construcției. În aceste catedrale, claritatea ideilor, profunzimea sentimentelor, hătisul subtextelor, măreția ideilor, frumusețea limbii — cheia de boltă a relațiilor — sînt tot atitea elemente care au darul să te infiriozeze, strecurîndu-ți în suflet sentimentul tulburător al venerației”.

Ne aflăm, aici, la ultimul episod al Jurnalului craiovean (15 februarie 1974). Actorul s-a confesat pe parcursul a 11 mărturisiri ce au transcris impresii de călătorie în țară și străinătate, au consemnat preocuparea de zi cu zi ca director de instituție teatrală aflată pe un nou drum al afirmării, au indicat în actor un gînditor al artei scenice și al modalităților regizorale și dramaturgice de a construi un spectacol, o piesă. Cu felul lui simplu, direct, cald, actorul și-a lăsat în voia lor gîndurile ca să ajungă la noi curate, senine, adevărate, într-o plăcută briză afectivă, semn al marii generozității de om și artist proprii lui Amza. Jurnalul se încheie înainte ca Amza-directorul să părăsească postul pentru care revenise la Craiova. Momentul ca atare își are un context mai larg, ceea ce ne obligă la un adăos în transcrierea drumului actorului. Nu e vorba de drumul său către Capitală cit de itinerariu artistic, de acel traiect dificil de radiografiat al sensibilității, al frămîntărilor sale, al inevitabilelor căutări și, îndoielei creatoare pe care le vom cuprinde într-o succintă **Addenda la Jurnal**.

IOAN LAZĂR

Detectorul de inexactități

Întregiri la corespondența lui Panait Cerna

O catagrafie sumară a corespondenței lui Panait Cerna înțîlnim în lucrarea lui Aurel Munteanu — **Panait Cerna, viața și opera**. Prefață de prof. dr. doc. Al. Piru. Și cu o bibliografie de Sabin Șelaru. Tulcea. [Întreprinderea poligrafică „Bucureștii Noi”]. 1974, p. 129—131. (Comitetul județean de cultură și educație socialistă).

Nu pot preciza din ce motive Sabin Șelaru nu a apelat și la studiul istoricului literar Al.

Epure — **Un prieten românesc al poetului Cerna** — publicat în cartea sa — **Insemnări critice**. Roman. Tipografia și legătoria Școalei de Meserii Gr. II, 1933, p. 42—52, unde sînt comunicate și comentate unsprezece scrisori ale poetului Panait Cerna către un coleg de facultate și bun prieten, Eugen Ionescu. Aceste scrisori sînt prețioase deoarece oferă informații privitoare la studentia și geneza unor texte poetice ale lui Pa-

nait Cerna. Au fost scrise și expedite în răstimpul anilor 1904—1905: 1. Brăila, 17 aprilie 1904, 2. [Brăila, 9 iunie 1904], 3. [Brăila, f.z., f.1., 1904], 4. [Brăila, 29 iunie, 1904], 5. Brăila, 11 iulie [1904], 6. Brăila, 18 iulie 1904, 7. [București], 21 iulie 1904, 8. București, 24 august [1904], 9. București, 4 septembrie [1904], 10. [București, 10 octombrie 1904], 11. Sinaia, 13 iulie [1905].

Mentionez că această lucrare a lui Al. Epure (1888—1951) nu figurează nici în cartea lui Marin Bucur — **Istoriografia literară românească de la origini pînă la G. Călinescu**, București, Editura Minerva, 1973, p. 388—389 (**Constituirea în asociație. Prietenii istoriei literare. Profesorii**), deși conține numai studii și cercetări de istorie literară.

Sabin Șelaru omite, de asemenea, și corespondența lui Pa-

nait Cerna cu Mihail Dragomirescu din anii 1906—1908; 1. [Cîmpulung], 28 iulie 1906, 2. [München], 4 decembrie [1906], 3. [München], 18 ianuarie [1908], 4. [Heidelberg], 22 februarie [1908], 5. Heidelberg, 11 mai [1908], 6. Heidelberg, 17 iunie [1908], 7. Sinaia, 5 august [1908], 8. [București], 18 septembrie 1908].

Nu figurează nici scrisorile poetului Cerna către Gh. D. Mugur din anii 1908—1913; 1. București, 29 august 1908, 2. Berlin, 10 noiembrie [1908], 3. [18 iunie 1909], 4. Charlottenburg, 26 decembrie [1909], 5. 13 februarie 1910, 6. Charlottenburg, 14/27 mai [1910], 7. [F. 1., f.z., f.1., 1910], 8. 6 septembrie [1910], 9. Leipzig, 25 noiembrie [1910], 10. [7 august 1911], 11. [7—26 august 1911], 12. [Sinaia, 26 august 1911], 13. Leipzig, 16 octombrie [1911], 14. [Leipzig], 24 decembrie [1911],

15. [înainte de 30 aprilie 1912], 16. Leipzig, [30 aprilie 1912], 17. Leipzig, 23 mai [1912], 18. [2 iulie 1912], 19. [12 octombrie 1912], 20. [F.1., decembrie, f.z. [1912]], 21. [începutul anului 1913], 22. [înainte de 17 februarie 1913], 23. [26 februarie 1913], 24. [F.1., f.z., f.1., f.a.], 25. [F.1., f.z., f.1., f.a.].

Cele treizeci și trei de misive ale lui Panait Cerna adresate lui Mihail Dragomirescu (8) și Gh. D. Mugur (25) sînt revelatoare pentru biografia fizică și intelectuală a poetului și au fost publicate de către eminentul cercetător și istoric literar Gheorghe Cardas în **Documente literare. Volumul 2**, București, Editura Minerva, 1973, p. 51—73. (Studii și documente).

NICOLAE SCURTU

Arabesc

Raluca Ianegic este o artistă care propune simplu și deschis un spectacol de balet în costume de studio, într-o sinteză poezie-muzică-dans, de esență arhaică, care nu rămâne bincinteles în sfera purului interes arheologic, pentru că e scaldat în plasma benefică a inspirației moderne, inspiratie pe care o cizează atent și cu mizaj de cercetător științific.

Imbinarea cu muzica și poezia este realizată într-o plenitudine armonică învaluitoare, spectatorul efectiv plecând din sală învaluit de o senzație de autentic catharsis.

Inovațiile stilistice au profunzimi percutante, de la cambre-urile cu unduire de amforă, la „passé-développé en dedans” contestind cu nonșalanță „en de horsul” clasic, până la pas-de-basc cu pli, și la acele torsioni și mai ales contorsiuni de omidă, de o senzualitate firească, distilată de orice impurități vulgare. De altfel marca principală a stilului trupeii este naturalul, simplitatea, prospețimea; piruetele nu sînt executate cu preparatii rigide, dimpotrivă, exprimă o eliberare, o plăcere a mișcării trupului, unghiurile sînt drepte și decise la sărituri iar cambreurile executate în dublet la sol oferă imaginea unor perle duble pretioase și rare; musculatura este educată pînă în virful degetelor puse și acestea în evidență ca detalii revelatoare.

Este un dans care, după cum spun versurile recitate de actrița Elena Bog (un

alter ego al coregrafiei) „pune în mișcare galaxiile” sau arată „anonimatul oamenilor mărunti care fac lucruri mari”. Trupa formată din Raluca Ianegic, Theodora Dumitrache, Doina Ungureanu și Doru Constantin pare că se deplasează în spațiu într-o atmosferă de laborator de cercetare științifică, o cercetare microscopică a infinitelor posibilități de exprimare plastică prin timp. Publicul care receptează noutățile stilistice ale coregrafei Raluca Ianegic este un public tinăr, avid de noutate și firesc.

Personalitatea artistică a Ralucăi Ianegic dizolvă tipul estetic al balerinei cu zuluși și cu dragălaşenii iucăuse și alunecări eterat-romantice și sugerează prin dans problematica tensionată a existenței moderne; dansul ei este atît de expresiv încît se transformă într-un dialog cu publicul și, deopotrivă, într-un eseu sugerînd paradoxurile ordinii și haosului lumii moderne.

Raluca Ianegic poate fi considerată o Isadora Duncan a baletului românesc. Urmărindu-i montările, aprecierile de altfel și peste hotare, ai impresia că aceste spectacole reușesc să surprindă într-o sinteză densă, istoria artei coregrafice de la origini pînă în prezent.

Spectacolul a fost un veritabil arabesc, în sensul oriental al cuvîntului, de frescă infinită.

VIOLETA BERCARU

Fără machiaj

Marea Mireasă biciuită de lumini

Mă prăbușesc cu o repezițiune amețitoare; urlu, innebunit de groază și mă izbesc cu fruntea de pietrele colțuroase de pe fundul prăpastiei care hohotește lugubru! Hohotul se prefăce în vâiet, în valet, în gilgiți, în horcăit, în țuit, în: „ora șase și cincisprezece minute, apelul dumneavoastră, vă rog!”. Mă rostogolesc din pat clătîindu-mă cumplit și străbat, cu capul în pămînt, piața insingerată a Alcazarului, șoptind, cu buzele mușcate de un duh străveziu: „Ofensatorul este părintele Ximenei!”, pînă cînd, la ieșirea din biestemata, făinoasă, apăsătoare a Cataloniei descopăr papucii și jetul de apă rece din baie. Am început deja să mă bărbieresc și tot mai biigul, cu ochii închiși: „Sau nu mai aveți nevoie de mine împotriva frumosului Paris?” Apoi, gînd lîngă chiuveții: „Ieșirea soldaților prin dreapta, reflectorul 35, de preluare, la jumătate de gradatie, nu uita și pe lerina...”. O ploaie năpraznică se asmuteste peste țărmlu înnegrit de vînt al Aulidei... Dușul. Abia în timp ce îmi frec ness-ul cu zahăr în ceașca de porțelan încep să se zărească: apa de colonie, pasta de dinți chinezească, prosopul cu Mimi din Miami-Beach, tipărită pe prosop în bleu și aurii... După prima gură de cafea sînt deja lucid. Mă așez, salvat, pe marginea căzii. Țigările. „Dar ce au de-a face toate astea cu dreplatea luptei noastre?! Zeii ne-au îngăduit să pornim la luptă ca să facem să triumfe adevărul...”

De ce naiba am dormit prost chiar în noaptea asta? Ei, gata, asta e! Fac un salt formidabil direct în adidașii mei noi-nouți, deschid ferestrele, la radio, o stupizenie dragălaşă, disco, ce-or fi visînd aștia, doamne?! unde am pus cheile?! Sup pe cineva numai pentru că vreau să-i aud vocea. O superstiție. Nu trebuie să mă întorc din drum, pe scări. Altă superstiție. Nu trebuie să mă gîndesc la absența mea de pe scenă. Cea mai grea superstiție. Diseară, la orele șaptespre-

zece și treizeci... În cabină, îmi leg cotierele de fier, privindu-mă, îngrijorat în oglindă.

„Ai îmbătrînit cumva, sau mi se pare, bătrîne marinar colindător? Au să te fie oare călcieile diseară, de fapt Călciiul, Mîlicul, Celebrul, Neinvinsul Călcii? Nu fuma mai mult de trei țigări pînă la ora șapte, viteazule Achile! Fii atît de amabil! Și, cu filtru, dacă ești dragut!”

Au rămas citeva ore. Piticul meu hitru și răutăcios din sertarul mesei de machiaj tace, insinuant. Nici el nu-mi iartă prea lungă absența, de la datoria mea de muncitor cu sufletul omenesc. Abia înainte de primul gong va ieși din sertar, se va posta în fața oglinzii, țintuindu-mă ironic și crud, făcîndu-mi batjocoritor semnul victoriei cu două degete minuscule și zbircite de atîta urât de noroc. Știe că mă ajută obrăznicia lui, știe că îmi face bine să-l injur înainte de-a mă arunca, cu respirația oprită, în marea Groapă, în Minunata, Fantastica, Blestemata, Ucigașa, Stridentă, Invincibilă Groapă, cea care se transformă în Marea Mireasă a Sufletului Meu în clipa în care e, dintr-o dată, biciuită de lumini!

Pînă atunci, tăcerea. Îmi las fruntea pe armura aurită de pe măsută și încerc o uitare de control. Garderobiera mă trezește, cu o brutalitate pe care o simt numai eu.

— Mai sînt zece minute... Florile astea le-a adus cineva...

— Cine, măicuță?

— N-a spus.

— De ce n-a spus?

Piticul se apropie de buchet, îl miroase, înălțîndu-se pe virfuri și se întoarce brusc spre mine, privindu-mă fix.

ADRIAN PINTEA

P. S. „— Alteță, au sosit actorii!”

W. SHAKESPEARE

Dimineața artelor

Viața, așa cum o văd ei

1. Viața, chiar așa cum o simți, rănile rubinii ale întrebărilor nerostite, dorința de-a lua totul pe cont propriu. Apoi puterea de-a-și fi asumat riscul investigațiilor mediilor dificile. Șantierul. Cine este Vasile Neagoe?

Mare meșter în caracterizarea de personaje în doi timpi și trei mișcări, Cornel Nistorescu scrie: „Și ca scriitoră și ca om pare să aibă în continuare același aer inconfundabil. Din asta s-ar putea naște un scriitor. Cu o răbdare aproape incredibilă, Vasile Neagoe cioplește la prozele sale ca-ntr-un material sump și greu de găsit. Atmosfera pe care-o creează, o veridicitate cu gust amar, o frustete dramatică în ultimă instanță, un umor crud, toate acestea impun imediat. Nimic nu e în plus. Nimic nu pare forțat. Pînă azi, Vasile Neagoe, de profesie sociolog, a publicat o pagină de proză în *Supliment*. Atît. O pagină ca o lamă de cutit de care dacă s-ar atînge tomurile unora, umflata cu aer, vai, s-ar dezumfla iute și-ar fi tare bine. Vasile Neagoe e un înțelept care se plîmbă printre noi, ne observă, ne întoarce pe toate fețele și după aceea se face că ne uită. Se-ntoarce la slujba lui foarte serioasă de la I.T.B. (acolo există și un cenaclu foarte serios, pe nume „Ion

Pillat” îndrumat de Petre Idriceanu). Se-ntoarce la foile lui scrise și nescrise. Și nu se grăbește. E prea sociolog ca să se grăbească. Și prea talentat ca să nu știe, singur, că nu așteaptă degeaba. Intîia lui carte va fi un mare succes.

2. Mulți scriitori au fost medici. Sau invers. Printre cei din noul val, *Luminița Petru*.

Luminița Petru nu obosește niciodată chiar cînd personajele ei obosesc sau pare că sînt la capătul puterilor. Nu obosește să creadă cu mare putere în proza ei. Să pună diagnostic. Să iscodească totul. Și totuși, undeva, într-un flacon bine ascuns e o doză de metaforă, proaspătă ca un parfum de zambile. „Salvarea din fața spitalului lasă în aerul leșios lungi șine de lumină”, un bărbat e „slab ca o barcă uitată la mal”. Lumea aceea în deplinătatea durerii ei, a așteptării infrigurate, în amărăciunea ei stropită cu umor sec, lumea aceea trăiește. Schițele se termină brusc, cu o revelație, o decodificare, ori un mic șoc. „Garda de noapte”, culegerea de povestiri apărută la Editura Cartea Românească e o carte despre viața simțită prin toți porii, cu toate ușile simțurilor larg deschise. O carte a emoției de-a trăi.

CLEOPATRA LORINȚIU

În centrul atenției

Sibiu '86: O privire strict subiectivă

TREBUIE SĂ-MI INCARC, DIN NOU, BATERIILE...

Într-o ascensiune căreia pare a nu i se întrezări plafonul, Anca Parghel a avut o zi grea duminică 30 martie. Și cum tonul face muzica și secția ritmică își caută vocaliștii (proverb adaptat — n.n.), Anca Parghel ne-a dovedit încă o dată că, fie și dacă Aura Urziceanu ar mai dori să cînte jazz, ea, Anca, ar putea aspira liniștită la locul unii în inimile iubitorilor genului.

Așadar o temeinică demonstrație a măiestriei în maniera vocală a jazzului clasic dar și în blues și chiar free — cu membrii formației Arts Praxis instalați la instrumente și Harry Tavitian alături! — iată cum ar putea fi descrisă prezența Ancăi Parghel duminică dimineața la „întîlnirea cu prietenii jazzului”. Seara, recital în concert, și noi profunzimi atinse în duo cu Liviu Mărculescu trombon și, din nou după o întrerupere de cîțiva ani buni, saxofon tenor.

— Anca Parghel, te rog să ne spui cum crezi că ai cîntat astăzi.

— Vorbești serios, vrei să-ți spun eu asta?

— Da.

— Am cîntat cît pot eu de bine, acum la ora asta. Cît e ceasul?

— Șapc.

— Pot să cînt și mai bine, te asigur (ride — n.n.).

— Ai fost grozavă astăzi. De ce? Știu de ce... Tu ce crezi, cum ți se pare că ai cîntat dimineața?

— Am cîntat mai multe piese cu un chef nebun, și asta pentru că eram inspirată de atmosfera de acolo și nu se putea altfel... Soarele strălucea, instrumentiștii cîntau excelent, și pînă la urmă m-am repezit, m-am consumat pentru o perioadă foarte mare de timp, cred eu. Trebuie să-mi incarc bateriile din nou, acum.

— Ce a adus nou recitalul de azi?

— Încerc o coeziune și mai mare cu trombonistul, să fim mai aproape, o persoană, dacă este posibil, să ne simțim perfect unul pe celălalt și să mergem mai departe în materialul muzical, adică să încercăm teme noi și o profunzime în expresie. O noutate, Liviu Mărculescu a început să studieze saxofonul și sper să ajungă într-un timp nu prea lung să-l stăpînească, să putem trece la culori și timbre noi.

AU CUVINTUL ORGANIZATORII

Marcel Apostolache pare a fi prezent peste tot, oriunde se desfășoară vreuna din manifestările esențiale sau „adiacente” ale Zilelor jazzului, fiind pregătit să preîntîmpine și să soluționeze orice problemă ce are o cît de mică legătură cu bunul mers al festivalului. În calitate de director al Casei de cultură a tineretului din Sibiu și președinte al Comitetului de organizare a Zilelor jazzului, el ne-a declarat:

— În mod deosebit ne-a preocupat ideea creșterii calitative a acestor manifestări. De la bun început ne-am dat seama că, ajunși la cea de-a 16-a ediție, toți cei ce iubesc jazzul vin la Sibiu pentru a vedea niște lucruri noi, pentru a întîlni în capitala jazzului românesc aspecte care au de-a dreptul să poarte girul unei responsabilități mature.

— Ați avut la Sibiu și invitați din străinătate...

— Ne-am gîndit ca alături de formațiile românești consacrate să evolueze și formații de peste hotare, invitați ai noștri, care împreună cu instrumentiștii români să facă un tot unitar, să învețe unii de la alții, să-și împărtășească din experiență și să ducă peste hotare faima jazzului românesc. Am avut oaspeți care nouă ni s-au părut la cote valorice ridicate, invitați care s-au prezentat la Sibiu cu multe, multe lucruri noi, și în mod deosebit aș remarca evoluția quartetului Istenbul; la cote superlative s-a ridicat recitalul bateristului Gunther Sommer din Republica Democrată Germană, și nu mă îndoiesc de faptul că și trioul pianistului Per Henrik Wallin din Suedia ne va incanta cu prezența sa în festival. Nu pot trece cu vederea și afirmarea, cu un recital de calitate, a tinerii formații Arts Praxis din Republica Federală Germană.

DESCHIDERE STILISTICĂ REMARCABILĂ, DIVERSITATE STILISTICĂ DEOSEBITĂ...

Între personalitățile pe care organizatorii au ținut să le invite la Sibiu s-a aflat și nelipsitul observator și comentator al scenei jazzului românesc, Virgil Mihaiu, prezent la fața locului și în calitate de corespondent pentru România al revistei Jazz Forum, organ al Federației Internaționale a Jazzului.

— Virgil Mihaiu, nu te întreb cum ai cîntat la cutia de rezonanță (Virgil Mihaiu, „Cutia de rezonanță”, Editura Albatros, 1985), ci așa vrea să știu cum ți s-a părut, în ansamblu, festivalul din acest an.

— Ca de obicei, fiecare nouă ediție mi se pare superioară celei precedente datorită seriozității cu care este organizată. Și anul acesta am avut deosebită plăcere să constat că nivelul formațiilor românești este competitiv cu cel internațional, atît prin valoarea lor intrinsecă,

dar și prin compararea lor cu formațiile de peste hotare, din diverse țări, prezente pe scena festivalului sibian.

— Cum ai situa stilistic jazzul românesc cîntat anul acesta la Sibiu?

— Cred că unul dintre atuurile jazzului românesc este deschiderea stilistică remarcabilă, diversitatea stilistică deosebită care poate fi constatată mergînd de la stilurile clasice, reprezentate de formații ca Vocal Jazz Quartet din Sibiu și Tradițional Jazz Band din Reșița, la avangarda reprezentată de Creativ din Constanța sau duo Anca Parghel—Liviu Mărculescu din Suceava-Botoșani.

IN SPIRIT TRADIȚIONAL

Punctul final al Zilelor de jazz Sibiu '86 a revenit trioului pianistului Per Henrik Wallin. Intiul pianist de jazz al Suediei, muzician de reputație mondială, evoluează în lungi secvențe solistice, acompaniate discret la bas, și cu un continuu dialog cu bateria. De la improvizatia plenar asociată avangardei pînă la stilurile clasice ale genului, evantaiul stilistic abordat este atotcuprinzător, și se concretizează sonor în succesiuni neașteptate de teme proprii, de citate din melodii celebre, atenția publicului fiind captată și menținută fără drept de apel, fără ca spectatorilor să le fie conferit măcar tradiționalul respiro pentru aplauze, tendință retezată întotdeauna scurt, prin comutarea atenției spre noi arabescuri melodice.

Cuprinși de euforia indusă întregii săli de recitalul trioului Wallin, ne-am adresat pianistului cu o inevitabilă întrebare:

— Care vă este secretul, cum reușiți să țineți publicul în mină atîta vreme fără întrerupere?

— Sintem obișnuiți să cîntăm secvențe lungi, piese de ample dimensiuni. O astfel de piesă constă din 25—30 de scurte melodii, dar pentru noi acestea reprezintă o singură selecție, un întreg.

— Am recunoscut în recital citate din mulți pianști cunoscuți. Ați omis pe vreunul în mod voit?

— Nu-mi amintesc, trebuie să ascult banda. Nu mă gîndesc cu premeditare la asta...

— Atunci spuneți-mi, ați citat pe vreunul în mod special?

— În solurile mele revine adesea cite ceva în spirit tradițional. Am crescut cu tradiția jazzului și de aceea îmi place să citez din clasici...

O IMAGINE GLOBALĂ FOARTE PLĂCUTĂ...

Compozitorul Cornel Țăranu se numără, și el, printre observatorii atenți ai scenei jazzului autohton, fiind nelipsit de la concert și festivaluri de gen, promovînd această muzică inclusiv prin demersuri pentru o meritată considerare a jazzului între muzicile „serioase”, și afirmăm aceasta cu gîndul la recentul concert clujean al formației de muzică contemporană pe care o conduce, Ars Nova, concert avîndu-l ca invitat — pe scenă! — pe Harry Tavitian.

Estimăm de aceea drept extrem de prețioase cele citeva considerații oferite nouă spre finalul Zilelor jazzului Sibiu '86, veritabile concluzii referitoare la o manifestare ce va rămîne, cu siguranță, între cele mai reușite pe care le-a găzduit bătrîna cetate de pe malul Cibinului.

— Stimat Cornel Țăranu, cum ați caracteriza ediția a 16-a a festivalului sibian?

— Mi-a plăcut foarte mult, este unul dintre cele mai bune, dintre cele mai omogene și au fost foarte multe momente reușite, foarte multe formații s-au situat la un nivel apreciabil. Mi-a plăcut mult și întîlnirea cu prietenii jazzului, în care într-adevăr s-au împrietinit jazziști din diferite țări, și aceasta este o idee foarte frumoasă. S-au acordat foarte repede stiluri diverse de interpretare, uneori în realizări poate chiar mai expresive decît cele pe care aceiași le-au avut în concert. Am așadar o imagine globală foarte plăcută, speranțe pentru noile formații laureate care vor evolua în festivalul viitor și remarc o efervescență de stiluri și idei care este de bun augur.

— Cum ați situa stilistic jazzul românesc după cele audiate aici?

— Ca și școala compozițională românească, jazzul românesc nu se poate caracteriza printr-o singură trăsătură, avînd în vedere că din fericire avem deja mai multe generații de interpreți și este firesc faptul că fiecare generație să abordeze o altă manieră. De exemplu generația „clasică” a marilor noștri jazziști cum sînt Johnny Răducanu, Marius Popp, Dan Măndrila și ceilalți, se caracterizează printr-o foarte mare limezime, claritate a ideilor, alte generații mai tinere abordează stiluri mai noi, și așa mai departe. Au început să apară și foarte multe elemente electronice în manierele de interpretare mai ales ale timpișorilor și ieșenilor, și cred că și în acest domeniu se vor face progrese de stil, de manieră, de idei. Vocalista noastră numărul unu Anca Parghel este într-o formă deosebită, așa că au fost într-adevăr niște momente fericite în acest festival de jazz.

MIHAI HRISTU

Ei sint contemporanii mei

În căutarea Ion-ului pierdut

Marii „mistici“ ai literaturii române n-au avut vocația schimniciei. Turnul în care Hölderlin și-a sanctificat nebunia a rămas pentru ei doar un pretext turistic.

O paradoxală ironie răsătoarnă tradiția romantică: poezii noștri interbelici s-au dovedit a fi, în marea lor majoritate, persoane onorabile cu un acut simț al realității; unii, funcționari conștiințioși, alții, neezitând a-și depune la o adică tira în cui pentru un portofoliu ministerial. (Păguboși, aiuriși și cam boemi — cine s-ar fi așteptat? — au fost mai degrabă prozatori și critici). Prin fumigația de tămâie și oblađuși de „cetele ingeresti“, poezii ortodoxiști și-au drapat beatitudinea paradisiacă într-o lucidă tactică pămîntească: un tablou relevant ar fi cel al lui Nichifor Crainic, ce ținea într-o mîna lumină și în cealaltă țilindrul de ministru. De altfel, cununa de viață a zeului Pan nu și-a pierdut cituși de puțin din verdeață în timp ce era purtată în geanta diplomatică a lui Blaga; iar V. Voiculescu comunica, dacă vreți, cu Divinitatea direct prin radio — în calitate de director al instituției. Nu fac nimănu vreun proces de intenție (mai ales că expresia imi displace profund) nu-mai atît că teoria mediului (cu acoperire în alte cazuri) de data aceasta e chiar superfluă. Ca să scrii despre moarte nu-i neapărat

obligatoriu să fi murit înainte. O capcană pentru concluzii definitive și nenuanțate: peste manuscrisele Psalmilor argezieni, pe post de pressepapier, odihnea de bună seamă junghierul otrăvit al pămîntului.

Între autor și operă relația nu-i atît de simplă ca între o persoană aflată la odihnă și izvorul cristalin de apă minerală. Seninătatea existențială a unora ascundea tulburata limfă a căutătorilor de absolut. Și, cazul invers, al altora, jucînd rolul poezilor damnați, ce-au produs la fel de multe perle veritabile ca scoicile din lacul Herăstrău. La aceste nevinovate reflecții m-a împins lupta fratricidă ce s-a iscat cu aproape douăzeci de ani în urmă, între Ion și Ioan Alexandru.

Spectatorii și arbitrii (criticii dacă nu vă e cu supărare) stau pe marginea ringului, mai degrabă descumpăniți, incurajînd ba pe unul, ba pe altul, în special pe cel făcut knock-out, pe Ion, doar, doar se va ridica și, cu infernala forță de odinioară, să-l anihileze pe discutabilul Ion.

Adolescența mea a fost tulburată nu de poezia lui Nichita Stănescu ci de viziunile „însăpămîntatului Alexandru“. Sădeam între Viața deocamdată și Infernul discutabil, ca minzul între două hulube, gata să trag consecințele acestor mindre poveri. Nu știu ce m-a ferit să devin un Ion Alexandru mai petic. Faptul

că mi-o luaseră alții înainte? M-am consolat pînă la urmă cu versul alexandrin, fără vreo altă particulă.

Poetul era pe atunci, cum singur mărturisea, „mai aproape de moarte decît de eroare, de viața omului decît de limbajul lui, care poate fi, uneori, o trădare a faptelor“. Ca un mare reporter întors de pe teren, aducea cu sine mărturia senzațională a propriei biografii, din acele fișuri în care, „după doi ani, orice pom roditor se sălbăticește“.

Pelucula în alb-negru a neorealismului ardelenesc își găsește rezorțul; dar și „teribilul actor“ ce-și permitea, atdoma lui Nicolae Labis, să arunce pe mesele localurilor „cițiva șobolani ciumați / scoși de gulere, groși, din puștile dogmei“. O lume încîlțită, ieșită din fișini (poetul gîfîind cu o ușă în spinare „luat direct din somn la treaba asta neînțeleasă“), un ghem de întrebări rostogolit la picioarele unei întregi generații.

Tăierea nodului gordian fost-a oare prielnică MARE-LUI ALEXANDRU?

Executînd un transplant de bune intenții din pavajul drumului către Infern, pe autostrada Paradisului (via Freiburg), viltorile s-au așezat într-un vad previzibil și cam prea firesc: firescul nu ca excepție (vorbă criticului) și de neimaginat la un moment dat pentru nefirescul și imprevizibilul Ion Alexandru.

Pe Ion nu l-am cunoscut — mi-l închipuam oricum, ca pe un zeu tînr și blond, îmbătrînit „pe marginea unei prăpăstii“. Pe Ioan în schimb, cu figura-i luminoasă, de țirgoț mucalit, cu sarica-n spi-

nare, așa cum ni-l arată și-o fotografie, inconjurat de pruncoști, — l-am zărit adeseori.

La seșînțe, „iluminatul predicator“ m-a uitat de fiecare dată prin știința de-a se face ascultat. Inaugurîndu-și discursurile printr-un murmur vag și duos („mai tare, mai tare“ — săreau îndemnuri din diferite colțuri ale sălii), poetul continua linul său monolog, pînă ce marea majoritate își lua speranța de a mai auzi ceva și se trecea la șușoteli particulare. Brusc, fulgere minoase electrizau auditoriul. Sutana lui Savonarola flutura prin fața mulțimii. Păcătoși și înlemniți, asistam la un spectacol măreț.

În mai proaspătul scris al al lui Ioan Alexandru, Pustia s-a dovedit mult prea roditoare. Cornul abundenței poeticești depășește puterea noastră de consum. Bucuria imnelor e ispășită pînă la urmă de cititor. Sălbaticul finut de odinioară s-a imblînzit: oia virginală își plimbă mielul prin pășunile ardelenice, nestingherită de zborul pelicanilor nici de apariția unor meditațiunde cămile.

Poetul pritocește de cițiva ani aceeași carte în lucrătura unor coperi croite diferit. Moise, Ieremia, Iacob, Abraham, circula nestingheriți prin Imnele Moldovei, prin Imnele Transilvaniei, prin Imnele Țării Românești.

Din păcate, biografiile romantice ale sfinților nu aduc nimic nou în cazuistică.

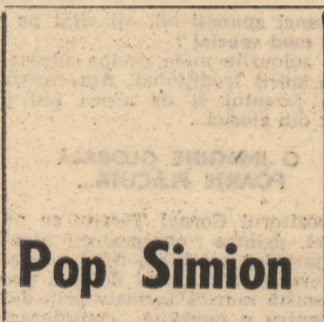
Indoiala din primele volume se dovedise, în felul ei, sfință. Credința din ultimele opuri — doar productivă.

Quo vadis Ioan Alexandru?

MIRCEA DINESCU

Ultimul număr al revistei **Opinia studentescă** dovedește din nou fericitul echilibru pe care a reușit să-l stabilească publicația ieșeană între antinomiile care sfîșie, în mod obișnuit, revistele studentești: Viața studentescă sau viața culturală? Semnături studentești sau semnături de renume? Iași sau București? Semnalăm în acest număr articolele: „Cîteva obiecții la studiile platonice ale D-lui Al. Claudiu“, Mircea Eliade — „Mitul generației tinere“, D. Stăniloae — „Gînduri despre firea românească“, Jorge Louis Borges — „Bestiarium“, N. Steindhardt — „Degetele zdrobite“, alături de semnăturile mai tinerilor Liviu Antonesei, Nichita Danilov, Daniela Crăsnaru, Dan Ciachir, Silviu Lupascu, Luca Pițu. Prin calitate, partea consacrată reportajului din viața studentescă ieșeană și viața ieșeană în general se ridică la înălțimea paginilor culturale. **Opinia studentescă** fiind la ora actuală cea mai bună școală studentescă de reportaj din țară. Semnalăm grupajele: „Marea sărbătoare a Galelor Amfiteatru“, „Dacă dragoste nu e, nimic nu e...“, „Sapte rețete pentru un răsărit de soare“, „Să vedem ce mai fac studenții“, „Cine are cătină, are aur!“, „Mesterei la roata lumii“: dovezile, printre altele, sînt si mari merituosi în titluri de reportaje și anchete. O notă deosebită pentru grupajul „Dictatul de la Viena — clipă de retrăște în istoria neamului!“, expresie a preocupărilor revistei pentru educarea patriotică a studenților. De prisos în acest context cultural, lucrarea de seminar a lui Ioan Buduca „Dogme despre ironie“.

ANCHETA NOASTRĂ Adevărul despre Școala de literatură

Școala de literatură a fost prima și ultima plută romantică din România care, între anii 1950-1954, a coborît pe Bistrița la vale, pînă la București (la vremea aceea Capitala era port la toate apele țării), trecînd prin Toance — virtejuri, bulboane, viltori — ignorînd formele moderne ale navigației. Se imbarcaseră pe buștenii plutitori o multime de învățacei, nu contează cîți, din trei generații succesive, nici numele lor nu importă acum, ci faptul că îl aveau în preajmă pe Ceahlăul breslei, patriarhul călătoriei lor. Tinerii veniseră să învețe plutăritul, o meserie pe cale de dispariție pentru că se vădi necesară tocmai prin inutilitatea ei dovedită. O meserie ce presupune, zice-se, talent. Dar nu-l stă scris nimănu în frunte dacă are sau nu talent. Tema călătoriei-școală era tocmai verificarea înconstrîrîi învățaceilor, adică proba talentului lor. N-aveau altceva de făcut decît să stea la pîndă, cu toate simțurile treze, zi de vară pînă-n seară, imaginând mersul și evenimentele plutei, spre a le repovesti apoi pe-ndelete, de-a fir a păr.

Ceahlăul breslei plutășilor a jucat șah tot timpul, stînd pe trepidul vinătoresc din piele de zimbri; nu s-a mișcat și n-a privit nicunde, pîrînd a nu-l interesa defel amănuntele drumeției-concurs. Învățaceii, din contră, se întreceau în a reține totul, absolut totul. Părea că nimic nu rămăseu neobservat, cum se și făcu dovada la ceasul repovestirilor: glasul apei, curgerea așezărilor, miresmele, ierbișul înourat, mioarele, fungeii, catedralele pădurilor de confiere, jivinele ivite la lizieră, lucrarea soarelui, a ploii, a vîntului, fulgerul și tunetul, pacea plaiurilor. Ultimul depuse mărturie Ceahlăul breslei, patriarhul numind o sumedenie de întimplări, semne, scene, pățanii pe care nici unul dintre învățacei nu le observase

de-a lungul călătoriei de pomină. Absența și muțenia neparticipativă a Ceahlăului breslei se dovediseră, așadar, cu virf și îndesat înșelătoare. Tilcul acelei drumeții la care am fost și eu părtaș: am învățat să primim țara, cartea, rostirea, cu înțelegerea că — dincolo de vîz, auz, pipăit și celelalte simțuri — nu izbutim niciodată să vedem și să pricepem indeajuns. Asta se învața, cred, pe prima și ultima plută romantică din România. Mulți dintre noi ne-am culcat copii și ne-am trezit bărbați. Nici n-am băgat de seamă că deveniserăm plutași-socratici: **Știu un singur lucru, că nu știu nimic!**, era deviza tăiată adînc în carnea buștenilor așezați pachet (precum cuvintele în frază), sălțați în liberă plutire pe apele tuturor destinațiilor. Care școală, colegiu ori academie datătoare de meșteșug mai predă așa ceva și cu astfel de magistru?! „Cîți plutăși au suit pe plută ațîția vor coborî dintr-însa la lîmanul meseriei“, a mai spus Ceahlăul breslei și a lăsat pluta cu învățacei în voia apelor vremii, ca acestea să cearnă și să discearnă. O dată pornită, pluta mergea în virtutea inerției pe care o imprimase patriarhul.

Profeția Ceahlăului breslei s-a adevărit. Azi avem plutăși dar nu avem plute. Din lemnul pădurilor s-au făcut cărți, au sporit scriitorii pe cap de locuitor și au decăzut plutășii.

„Unde ne sînt plutele de altădată?“, se întrebă nostalgico-sadovenian absolvenții fostei Școli de literatură.

Întrebarea lor e întîmpinată învariabil și acuzator cu altă întrebare:

„De ce ați urcat pe plută? De ce v-ați făcut plutăși?“

Cum de nu le dă prin mînte, oare, că pluta s-a format din bușteni fel de fel, la vreme de viitor? Prima și ultima plută romantică a trăit-plutit cît a trebuit și a murit de moarte bună. Trăiască pluta! Ceahlăul breslei zîmbește urmașilor blajîn-enigmatic (dintre **Frății Jderi și Mîrea Cocor**) din eternitate. Clar că cercul e vicios și evadarea din parabolă imposibilă.

★

Genericul cu apelît la **cîit Adevărul despre Școala de literatură** este o cursă întinsă de SLAST. Adevărul despre o instituție care a existat istoriceste poate fi aflat, la o adică, din scripte, din presa vremii etc., ca orice adevăr instituțional. Și, drepti să fim, acest adevăr se știe, s-a bătut monedă pe seama lui, e clasat. E un ad-

văr obiectiv, controlabil. Ceea ce nu se știe, în schimb, și devine, iată, infinit mai interesant este **adevărul subiectiv**, incon-trolabil și — aici se află rîcoșeul de biliard al anchetei! — **adevărul personal povestit de subiecții însiși**, pe teme greu tangibile (talent-nontalent, reușită-nereușită literară, pactul, impactul cu moravurile vremii, autoanaliza creației și destinului scriitoricesc s.a.m.d.). Felicit, așadar, SLAST pentru „nada“ inteligentă și grasă cu care și-a ademenit interlocutorii, pentru roadele culese, peste așteptări în unele cazuri.

Sînt împrejurările în care aflu din relatările antecesorilor mei cel puțin trei vești bune, folsitoare nouă tuturor și, indeosebi, istoriei literare. Prima: toți absolvenții Școlii de literatură sînt mult mai talentați decît se credea-bănuia-zvonea-decreta (critica). A doua: osia adevărului despre Școala de literatură trece, rînd pe rînd, exact prin destinul personal și biografia celui care semnează și, în consecință, fiecare devine **arbitrer cardinalis**, indicînd neezitant nord-sud-est-vestul momentului literar. A treia (rezultînd firesc din primele două): fiecare interlocutor are a se răfui cu modul eronat, pîrtinitor, minimalizator, neînțelegător etc. în care a fost receptat — timp de patruzeci de ani (o viață de scriitor) — de critica literară.

N-am încotro și, luat de valul confesiunilor, fac dezvăluri personale decurgînd din statutul meu de fost elev-student-audent (obedient) al Școlii de literatură:

a) Nu mă prenumăr printre oamenii talentați care au absolvit Școala de literatură. Eu încă îmi caut talentul.

b) Biografia și autodevenirea mea nu au arat-asanat-revelat-aureolat-clarificat-parafat nicidecum adevărul despre numita instituție; sînt fructul inexpressiv al acesteia.

c) N-am nici o răfuială cu criticii literari și nici nu contest locul pe care mi l-au hărăzit în tabloul lui Mendeleev al literelor de azi, de mîine și de totdeauna.

★

„Revino la cestiune, stimabile, la pașopt!“ mă simt somat. Deci, Adevărul despre...

Cum de s-a putut lvi mîntea obtuză care s-a creadă că întemeind o Școală de literatură s-ar putea fabrica scriitori?! este acuza care, direct ori aluziv, întîmpină subiectul în discuție. O atare atitudine este — pînă la un anumit punct — motivată teoretic și estetic. Dar

nu și social. Nici moral. Mal ales moral. Fondul chestiunii este, cred, disocierea datelor problemei. Liber ești să blamezi ideea de școală, socotindu-o inoportună, dar nu școala, ca atare, luată cu otuzbirul, fără a-i examina diferențiat mult-puținul instituțional, investitura de omenească ce-i încumbă, subiecții care o argumentează în bine și în rău.

Cu ce și cu cine vrea să se răfuiască „ancheta“ în definitiv? Cu „vizionarul“ care a născocit formula de Școală de literatură? Nu cred. Cu timpul revolut? Nici. De boala „obsedantului deceniu“ ne-am locuit. Nu mai rămîn în scenă decît tinerii aceia (Labis abia împlinise cincisprezece ani) veniți la București, ca la Mecca, să învețe și să creadă. Și, nota bene, tinerii aceia nu sîntem noi, cei de acum (maturii ori bătrîni): judecătorii ori judecații. Deci, o plasare în epocă a subiectului nostru este imperios necesară. Este ca și cum ai inventa azi, bunăoară, o Școală a Surisului, ignorînd ideea de oportunitate și eficiență, dar știînd sigur că e nevoie de suris: ca să constăți, în cele din urmă, că în bizarul așezămînt (voiam să zic „pansion“) se predă, în fapt, buna cuvîntă și comportamentul civilizată (ca surse și resurse ale surisului comunității). Sau, alt exemplu: o Școală a Trasului cu Arcul, indeletnicire nu neapărat militară, mai degrabă sportivă și de divertisment. Sau: un Colegiu de Apicultură unde prelegerile să alterneze între etica hărniciei, viața de lucrător și cea de trîntor, teoria bizului, deosebierea dintre mierea dulce și mierea amară. Așa și cu bizara, controversata Școală de literatură: **materiile** ei, asimilate ori neasimilate, au fost „convergent-divergente“, pîrtind pe deplin signa momentul istoric, prin excelență contradictoriu.

Dacă mă gîndesc bine, orice scriitor, important ori de serie, a avut parte de cite o „școală de literatură“, comparabilă cu cea în discuție: un cnaclu, o bibliotecă, un loc șuietard, o cafenea, un conclave confratern. Sigur sînt că „momentul Kiseleff 10“ a fost pentru noi fiecare dintre acestea și toate laolaltă. Pe scurt: Școala de literatură — oricînt de dogmatică conceptual prin **datus nascendi** — a fost, totuși, vasul păstrător de viață, de talente native (cite au fost!), un spațiu de fugă, de antrenament la proba de verb. A fost un soi de **Speaker corner**, loc de strigare (cum au englezii în Hyde Parc), unde fiecare își probează „vocea“, emisiunea corzilor... sufleteste, pentru „discursul“ pe care îl va rosti abia după aceea, în viață. Acesta este, cred, meridianul

etic și social pe care se află — în perspectivă istorică — Școala de literatură.

Că am ceva-ceva dreptate o dovedește chiar faptul că există mulți combatanți în arenă, discuția s-a „legat“, naște interes, curge contradictoriu, o urmărim ca pe un **policier**. Deduc că întoarcerea — cu seriozitate și fără prejudecăți — la un fenomen atît de contradictoriu cum e (printre altele) și Școala de literatură, devine o necesitate de istorie literară și de etică de breaslă. Etichetările au „farmecul“ lor: taie „nodul gordian“ al oricărei probleme dintr-un foc. Ele sînt urmate însă, numaidecît, de „judecata timpului nepărtinitor“. Îmi place să cred că a sosit. Au trecut treizeci de ani și mai bine, ne-am îndepărtat, indeajuns de tablou, spre... a-l vedea mai bine. Asta încearcă, sigur sînt, ancheta SLAST.

★

„Mal la obiect, stimabile!“ mă simt somat din nou.

De acord. Atunci să sfîrșesc cu începutul: Școala de literatură nu a decernat diplome de poezi, prozatori, dramaturgi etc. Consider că spusa asta a fost o scăpare regretabilă (**Errare humanum est**) a lui Mihai Beniuc, a fost o metaforă ori o umoare la locu ei. Mult stimatul poet știe mai bine ca nimeni altul care este **adevărul adevărat**, a fost președintele breslei și „notar al timpului“. Școala de literatură a decernat diplome de absolvire a școlii și a **repartizat** pe împriacății ei la ziare, reviste, teatre, edituri, radio (televiziune nu exista), cinematografie etc; deci, i-a „decretat“ redactorii, ziaristi, secretarii literari; eventualele posibilități scriitoricesci ale acestora rămînînd a se adevări ori ba pe alt plan și fără amestecul apelor.

În rest, am un mare dor de Sadoveanu, ca pe vremea Școlii... Cu o singură deosebire. Lovindu-ne dorul de Domnia Sa, atunci, l-am pîndit într-o dimineață de luni (ii știam „ora mersului la serviciu“), am înțins o funie, tîindu-i accesul pe șoseaua „noastră“, i-am oprit astfel automobilul Zim (cu perdele), mare cît un transatlantic, și l-am pofit pe „conu Mihai“ la noi, în casa de pe Kiseleff 10, să ne vorbească. Și a venit, a lăsat Parlamentul, Academia și celelalte angarale. Acum n-am nici funie atît de lungă și nici pe cine opri în loc...

Si mai mi-dor de superbul edificiu de pe șoseaua Kiseleff 10, fostul muzeu Toma Stelian, care a devenit — vrea ori nu vrea cineva să recunoască — **Muzeul romantic al scriitorului tînr**. Cînd îl inaugurăm?

Anchetă realizată de ELENA ȘTEFĂNESCU

● **KOLEA KURELIUK, Măriștea Mică, Suceava.** „Cînd vîd poezie cu vers alb, din alea fără rimă, fac alergie și pace“.

Și eu fac alergie cînd vîd oameni care fac alergie la poezia în vers alb.

● **EUGEN TIMBUS, Reghin.** Următoarea comparație dovedește că merită să scrieți în continuare :

„Eu n-am murit. Desi nu pot nici spune că mai trăiesc Asemeni riului cu fata înghețată doar gîndurile-mi se strecoară prin adîncuri acum mișcînd un timp lăuntric“

● **OVIDIU ISACOVICI, Breaza, Suceava.** Poemele dv., versificate ireproșabil, dar lipsite de fior liric, par compuse la calculator. Un singur vers aduce o adiere de emoție (am impresia că l-ați mai folosit cîndva, în alt poem, și că l-am remarcat și atunci) : „E un cires de gheață Universul“

● **ADRIAN NETI, Birlad.** Este o surpriză plăcută faptul că dv., student la matematică, scrieți recenzii la cărți de literatură. Nu aveți însă — deocamdată — un limbaj critici: format și de aceea, în locul unor necesare nuanțări, apar doar exclamații entuziaste :

„Materializarea conflictelor interioare ale eroului rezidă într-o splendidă erupție poematică“ etc.

● **GH. TICUȚĂ-BORCEA, Cimpulung-Muscel.** Situația dv. este curioasă. În rîndurile introductive s-au strecurat diferite agramatismes („vă trimit alăturat după o perioadă cam apreciabilă citeva versuri“ ; „nu știu la ce nivel realizabil se pot afla“ etc.), iar în poeme există imagini frumoase :

„cu tîmpla rezemată de-un gînd“

„imaginea iubitei se dizolvă în parfumul violet al liliacului“

„doina de dor a zeului cu fluier cu-necetătorul curge seara spre văi“

„visele ard în scrumiere de cobalt“

Cine sînteți ? Cu ce vă ocupați ? Versurile sînt scrise de dv. sau de altcineva ?

● * * *, **Aleșd.** De ce v-ați luat atîtea măsuri de precauție (inclusiv

CENAGLU
prin
corespondență

absența semnăturii) în scrisoarea în care „îndrăzniți“ să mă contraziceți și să susțineți că versurile dv. vi se par valoroase ? Aveți dreptul să credeți orice și declar aceasta sincer, nu ironic. Ca să nu mai vorbesc despre faptul că există posibilitatea ca versurile dv. să dovedească într-adevăr o mare vocație, iar eu să mă fi înșelat.

În principiu, însă, este mai probabil ca eu să am dreptate și nu dv., din două motive. În primul rînd, pentru că am mai mare experiență, citind manuscrise în mod sistematic, de multă vreme. Și, în al doilea rînd, pentru că versurile respective nu sînt scrise

de mine, nu mă înduioșează amintirea împrejurărilor de care sînt legate și, prin urmare, le pot judeca mai obiectiv.

● **LENI NEGRU, Dorohoi.** Este meritoriu faptul că la vîrstă de șaptesprezece ani vă plac nu dulcagăriile, ci reflecțiile austere. În semn de bun-venit la **Cenaclu prin corespondență** reproduc poemul *Via* și aștept și alte scrisori :

„Imi place să cînt pentru viața sălbatică

ce crește la întimplare pe miriștile vremii.
Tu, viață, nemurire pe dealuri ești modelul meu de voință.
Cîrligele tale se agață de aracii timpului
frunzele tale șabloane ideale pentru doruri
și rădăcinile îți sînt ca îngrădirea de oțel

a unei case...
Absolut necesare“.

● **MARIUS POPESCU, Stolnic, Slatina, IOANA BOGDAN, Aiud, DAN STARCU, București, GABRIEL ION, Cîmpina, ALEXANDRU NAUM, București, SIMONA D., Resita, MENN ODETT, Ploiești, DANIELA TEODorescu, Constanța, I. EM. GRADISTEANU, București, IULIAN APRODU, Poiana Alexei, Laza Vaslui, E. RADU, Brașov, DINU MATEI, Sîntana, Acad. DORA P. IOANA, Vaslui, POMPILIU CALOMFIRESCU, București, ELISABETA DRUMESTESCU, București, VALERIU PARDAILLAN, Constanța.** Textele trimise conțin argumente și pro și contra în privința înzestrării dv. literare. Rămîne de văzut cum veți evolua.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Lumea cu amănuntul

Piticii centenari — bonsaii *)

În general ramurile și frunzișul se taie o dată sau de două ori pe an. Operațiile trebuiesc făcute cu abilitate și simț artistic pentru a da acestor pomi piticii eleganța lor naturală.

În Japonia ei sînt omniprezenți. Pot fi văzuți atît în cabinetul primului ministru cît și la locurile de muncă din fabrici și uzine.

Cînd o echipă de muncitori constructori de automobile primește o prîină substanțială pentru eficiența ei, ea o consacra cu bucurie cumpărării unui bonsai. Acest cadou oferit generațiilor viitoare este în același timp o mîrturie a încrederei muncitorilor în viitorul întreprinderii lor.

Saburo Kato este unul dintre eminenții maeștri contemporani ai cultivării bonsaiului.

După el, însăși natura meseriei lui îl deosebește de ceilalți artiști din două cauze : pe de o parte, el lucrează pe un organism viu și, pe de altă parte, opera lui nu este niciodată terminată.

Maeștrul se ocupă de un pom, îl modelează și îl ajută să se dezvolte, dar el va muri într-o zi și altcineva îi va continua opera. Astfel, oricît de mari ar fi talentul și celebritatea sa, el trebuie să-și exercite arta cu modestie.

Tatăl și bunicul lui Kato erau maeștri în domeniul creșterii bonsaiilor, și cei trei

fii ai săi speră să devină tot astfel și ei. În grădina pe care o cultivă el la Omiya, localitate în apropiere de Tokio, domnește o atmosferă magică. Acolo, fiecare copac, de o frumusețe unică și de proporții perfecte, pare să evocă o stare de spirit, un moment deosebit.

Pentru Kato ei reprezintă poeme, în timp ce pentru mine ei evocă scene de teatru sau de cinema.

Schimbînd impresii ne decidem să trecem la un joc.

Saburo Kato îmi va arăta un copac și îmi va spune ceea ce simte ; apoi îi voi spune ceea ce simt eu. Vom putea astfel să comparăm percepția orientală și cea occidentală.

Traducere și adaptare de
ILEANA CONSTANTINESCU

* După articolul intitulat „Des nains centenaires les Bonsais“, semnat de David Halberstam, apărut în revista *Selection* din septembrie 1985, pag. 45—49.

(Va urma)

Cronica literară

în linii frînte de LINU

Ovidiu Genaru, *Patimile după Bacovia*, postfață de Radu Călin Cristea, Editura Cartea Românească, 1986.

Recenta antologie oferă o imagine cuprinzătoare a poeziei lui Ovidiu Genaru. Un merit important îl revine lui Radu Călin Cristea, autorul postfetei, care se mobilizează cu întreaga sa capacitate de critic pentru a demonstra că poetul are trei moduri de a scrie.

Tabela de marcaj

Vă invităm la... pronosticuri

Se știe : trupele de elită merg mereu în față ! Și cum a dat Steaua cadenta la fotbalul mare, naționala s-a pus la rîndul ei pe treabă, scăpînd ca prin urechile acului de un 2—2 acasă, în amicalul de miercuri. Noroc că Silviu e Lung și Talentat. Cum, totuși, am cîștigat, bravo nouă, s-o luăm ca atare, fără alte concluzii și fără umflatul în pene, care n-ar avea nici un rost. Eventual, ne putem aminti că am învins o echipă „mexicană“, cum puteam fi și noi, dacă... Dar, ce-a fost a fost. La ordinea zilei avem acum chestiuni importante — campionatul, de pildă. Dacă returul a mai dat-o și din colț în colț, duminica asta vom fi la un pas de marile adevăruri. Și sus și jos ! La virf, Steaua dă piept cu Sportul din Regie, într-un regal de zile mari, care va dovedi rangul fotbalului nostru, confirmînd sau infirmînd rostul ultimelor 8 etape, în lupta pentru titlul național. La coadă — și mai și ! în derby-ul miraculoaselor (pină mai ieri), Victoria și F. C. Olt își vor juca ziua de miine, una pe spatele celeilalte, într-un meci cu „X“—ul exclus de amîndouă, cu teama în suflet și zimbetul pe buze. Pofțiți la pronosticuri,

dacă vă-nucmetați, că Steaua sau Sportul, Victoria sau Oltul au șanse egale și forțe una pe măsura alteia !

De la U.E.F.A. ne-a venit un nume — franțuzescul Vautrot ! Îl știm, îl respectăm și, dincolo de orice amintiri, ne bucurăm că renumitul cavalier francez a ieșit cu bine din încurcătura cu cîntec, numită A. S. Roma — Dundee United și arbitrată anul trecut inclusiv de vreo două Procuraturi. Șansa domnului Vautrot se cheamă acum finala de la Sevilla, unde, nu ne indoim, gazde sau oaspeți, vom fi tratați la fel de regulamentar, mai ales că dumnealui, șeful brigăzii, doarește să arate și F.I.F.A. ce greșală a făcut că nu l-a convocat în Mexic ! Fiind, deci, liniștiți dinspre arbitru, ne mai frîmintă doar chestiunea scorului final de la Sevilla, pe care nu vi-l spunem, încă, doar ca să fim siguri că vă veți îmbulzi la chioșcuri și simbăta viitoare, să prindeți „Suplimentul“ nostru. Pe simbăta, deci, cu marele pronostic de miercuri și cu sfatul prietenesc : „Nu scăpați SLAST-ul !“

HORIA ALEXANDRESCU

ANTOLOGIA

cenaclului prin corespondență

Radu Aldulescu

O discuție pe această temă ar semăna în multe privințe cu cea iscată între mine și papagalul de frate-meu, avîndu-l ca obiect pe bătrînu' care-și susținea și el punctul de vedere, căci în vinerea aceea ghinionistă, bătrînu' a venit acasă cu taxiul, cu piciorul băgat în ghips pînă la genunchi, zăpăcîndu-ne pe toți la cap că a avut un accident de avion, cînd el de fapt căzuse într-o gură de canal, e drept, căzuse zgîndu-se la cer după un avion....

Pe vremea aceea însă, nu mă frîmintau astfel de bazaconii ; deși treceam prin ele. Mă gîndeam doar la Mioara pe atunci și-i citeam scrisorile tot sînd în pat, la infirmerie, unde ajunsesem din nou, rîcînd de pe zidul cazărîii o mină de var, pe care am reușit s-o inghit cu ajutorul a trei căni de apă... Dragul meu, în primul rînd te rog să-mi scuzi scrisul urît, dar scriu chiar pe coada sapei, pe crepletul de soare, și de cînd tot îți scriu am rămas în urmă cu două rînde și mama strigă la mine că dorm pe sapa... Dragă Mioara, mi-e dor de tine și de sapa ta care dormi pe ea și te rog să-mi scuzi scrisul urît, dar am febră patruzeci de grade. Se zice că la acest prag, omul aiurează pînă și-n caligrafie, dar aici, la infirmerie... În versuri se aiurează mai lesne... Vroiam să spun că aici e cel mai frumos loc din toată armata. Mulți nu înțeleg acest lucru, ca dovadă că sînt mai mult singur pe aici. Cu atît mai bine. Îți pot scrie în liniște și pot medita în liniște la tot felul de probleme. Iată la ce m-am gîndit azi dimineață : atîta vreme cît în toată lumea vor exista bărbați care se dau în vînt după pas de defilare, după exerciții de luptă și marsuri pe ploaie, pe zăpadă, pe arșiță, războaiele nu vor dispărea, deci, războaiele nu vor dispărea niciodată, pentru că sînt foarte mulți cei ce nu se consideră bărbați decît dacă au trecut prin toate astea și, dacă n-au trecut, se simt la fel de infirmi ca atunci cînd n-au apucat să treacă prin azul unei femei. La asta m-am gîndit azi dimineață, însă altceva vroiam să-ți spun acum.

Vroiam să-ți spun să nu te superi pe mine pentru ce ți-am spus despre oglină. Știu că doar pe mine mă iubești și știu că Dobrin îți este văr, pe bune, / măcar că i-am spart chitara în cap dar, înțelege și tu că în momentele acelea nu mai eram eu cel de fiecare zi, după ce făcusem pe fochistul o săptămînă la cazanul de țuică al lui taică-tu, și nici Dobrin nu era mai breaz, că așa curge viața la voi în perioada aceea, asemenea unui carnaval din Rio inecat în riuri cu parfum de prună, iar eu, de atunci, n-am mai avut țaria sufletească să mă mai sui în trenul de Vilcea și-n rata de Lădești și să te văd altfel decît în scrisori și-n fotografii, nu pentru că mi-ar fi fost prea mare frică de Dobrin și de figuranții lui, dar am avut și o mulțime de necazuri de rezolvat la București, pe care, e bine să nu ți le spun deocamdată și, pe urmă, a venit armata, și acum, vezi și tu... Dragă Gelule, să știi că eu te mai tubesc. Încă. Am mai rîrit scrisul deoarece am fost foarte ocupată cu strînsul finului și culesul, cu școala și meditațiile pentru bacalaureat și admiterea la facultate, și nu pentru că te-aș fi uitat cuiva. În primul rînd însă, te rog să-mi scuzi scrisul urît, dar sînt foarte emoționată și-mi tremură mina pe stilou, căci ieri, într-o miercuri fericită a acestei toamne a aterizat în satul nostru, cu o Toiotă albastră-metalizată ultimul tip, Privighetoarea Carpatilor, care, după cum ți-am spus, s-a născut aici, la a patra casă de casa noastră, dar eu n-am apucat s-o văd în carne și oase pînă ieri și, ieri, mi s-a părut mai frumoasă decît la televizor și pe copertile discurilor, Gelule, mi s-a părut cea mai frumoasă femeie din lume, deși e mai în vîrstă cu cîțiva ani ca mama. Nu mă născusem cînd a plecat Privighetoarea din satul nostru, și n-a mai prea dat pe la noi de atunci, din cauza părinților ei mai mult, care nici nu vor s-o vadă și s-o asculte la radio și la televizor și spun despre fata lor că a apucat-o pe căile rusinoase ale vieții, și din cauza unui tractorist scandalagiu și bețiv, care dă cu basca lui jengoasă de tețgheaua bufetului și zbiară pînă răgușește... Tata îmi mai spune uneori că ce să caut eu la oraș, că nu umblă ciinii cu covrigi în coadă pe acolo și să mă mărit aici, iar dacă te iubesc atît, să stăm cu ei că n-o să ne lipsească nimic și-o să ne cumpere și mașină mică ; are bani măcar că nici dobinzile la contractări de tauri și porci nu știe să le calculeze, și dacă nu i-aș face eu socotelile l-ar trage ăia în piept. Pe aici cam toți au bani.

Așa că, dragă Gelule, eu nu sînt sigură de tata și de nimic nu mai sînt sigură ; nici de tine, nici de dragostea ta, pentru că tu, de atîta vreme nu ți-ai mai făcut timp să treci pe aici, iar eu, cu munca și școala, nu pot nici atît, și apoi, eu, ca fată nu se cuvîne. Și totuși mi-e dor de tine și te sîrut de aici, de departe. Mioara.

La 20 iulie 1889 — pe cînd se desfășura la Paris, în prezența lui Fr. Engels, lucrările întîiului congres al Internaționalei a II-a — a fost adoptată o rezoluție istorică, privind organizarea simultană, în întreaga lume, a zilei internaționale a celor ce muncesc. A fost aleasă ziua de 1 Mai în semn de cinstire a tragicului episod grevist întimplat muncitorilor de la Chicago (1—4 mai 1886), și în conștință simbolică, totodată, cu venirea primăverii, a renașterii naturii. În rezoluția respectivă se preciza că „muncitorii diferitelor națiuni vor organiza această manifestare după felul cum li se va părea mai potrivit cu împrejurările din țările lor”.

La congresul Internaționalei a II-a participaseră și cinci reprezentanți ai mișcării socialiste și muncitorești din România (între care viitorii academicieni Emil Racoviță și Dimitrie Voinov). Pentru români stabilirea lui 1 Mai ca zi internațională a muncii, cădea pe o tradiție de-a lor numită Armîndeni, ce venea din trecutul îndepărtat al poporului nostru. Astfel că 1 Mai 1890 a fost sărbătorit cu mare entuziasm de către oamenii muncii din România. Numai în București au defilat peste 5 000 de muncitori, cîntînd „Desteaptă-te, române!”, purtînd drapelul roșu și pancarde pe care erau înscrise revendicările proletariatului român.

An de an, în România, ca pretutindeni în lume, ziua de 1 Mai a devenit zi de sărbătoare și de luptă a celor ce muncesc de pretutindeni pentru o viață mai bună într-o societate nouă, socialistă. Lor, muncitorilor, cu prilejul sărbătoririi zilei internaționale de 1 Mai le dedică scriitorii rînduri inspirate. Asemeni celor seminate de poetul socialist Traian Demețrescu în anul 1895 :

„În mai, cînd rozele-nfloresc,
Scăldate-n aurul din soare,
Popoarele sărbătoresc
A muncii sfîntă sărbătoare ;
Și-nbătrînită omenire
În nedreptăți și în dureri,
E tînră ca-ntr-o primăverie
Sub cerul dulcii primăverii...”

Din idealurile voastre,
O visători flămînzi și goi,
Vor răsări ca niște aște,
Senine lumii cu oameni noi ;
Și-n vremile acelea sfînte,
Pămîntul poate va fi rai :
Vor răsuna mai dulci cuvinte
În cîntecele lor de Mai !”

Odată cu fîurirea Partidului Comunist Român, în memorabila lună mai 1921, sărbătorirea zilei de 1 Mai și-a adîncit caracterul revoluționar, devenind o manifestare plină de combativitate, de mare amploare. Oamenii muncii din întreaga țară erau chemați să transforme prăznuirea zilei celor ce muncesc într-o veritabilă acțiune de luptă împotriva exploatareii de clasă, capitaliste, pentru lărgirea bazei democratice a regimului politic, întru apărarea independenței și suveranității naționale românești.

Iar atunci cînd primejdia fascistă, revizionistă și revanșardă, a devenit iminentă pentru poporul român, Partidul Comunist va sintetiza dezideratele fundamentale ale noii perioade istorice, pe care le va imprima și în cadrul larg al manifestațiilor prilejuite de sărbătorirea zilei de 1 Mai.

Cea mai grandioasă dintre aceste manifestații și cea mai încărcată de profunde semnificații s-a desfășurat la 1 Mai 1939. Partidul Comunist Român avînd meritul de a găsi orientarea tactică potrivită momentului istoric, profitînd de asentimentul autorităților pentru libera desfășurare a manifestației, acestea din urmă chiar arătîndu-se interesate să ia în seful parte la o astfel de acțiune concertată la scară națională. Pentru pregătirea sărbătoririi zilei de 1 Mai 1939, Partidul Comunist Român a luat din timp toate măsurile necesare. A fost instituită o Comisie de organizare, compusă din militanți comunisti între care la loc de frunte s-a situat eminentul revoluționar **Nicolae Ceaușescu** — care era aureolat de o strălucită activitate politică, antifascistă și patriotică, luptător neînfriecat pentru apărarea drepturilor și libertăților maselor populare, pentru salvarea ființei naționale a statului român.

Astfel, Partidul Comunist a decis ca întreaga activitate pentru pregătirea sărbătoririi zilei de 1 Mai 1939 „să se desfășoare în cadrul și prin breslele muncitorești”; în același scop să fie, de asemenea, folosite „asociațiile profesionale, cercurile culturale, sportive și orice alte organizații legale în care Partidul Comunist are influență”. Toate acestea ducînd la „sărbătorirea zilei de 1 Mai în cadrul programului aprobat de autorități, dar pentru îndeplinirea programului Partidului Comunist”. Totodată, cu ocazia zilei de 1 Mai trebuia accentuată „necesitatea concentrării tuturor forțelor muncitorești și țărănești în lupta antifascistă și antirăzboinică”.

În această activitate pregătitoare deosebit de complexă, Partidul Comunist va avea în revoluționarul **Nicolae Ceaușescu** un organizator destoinic, ca-

acterizat prin discernămint politic, pasiune și dinamism însuflețitor. Aducea cu sine experiența acumulată în anii de luptă comunistă; pentru înlăptuirea unității de acțiune a clasei muncitoare, reorganizarea tineretului comunist; contribuția prețioasă la lupta antifascistă, în conducerea Comitetului Național Antifascist, pentru apărarea independenței naționale și integrității teritoriale ale României.

De asemenea, între militanții dî se seamă ai rezistenței antifasciste românești s-a aflat tînră comunistă **Elena Petrescu (Ceaușescu)**, care a adus o contribuție remarcabilă la organizarea și desfășurarea marii demonstrații antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939, precum și în acțiunile revoluționare ulterioare.

Partidul Comunist Român și-a îndrep-

torii comunisti și social-democrați conștienți au știut să mobilizeze masele muncitoare și mic burgeze la luptă contra fascismului, pentru apărarea independenței naționale a țării, contra agresorilor fasciști, pentru cele mai arătoare revendicări ale maselor”.

La sala „Aro”, unde erau întrunți cel 1500 delegați ai breslelor, s-au făcut auzite declarații de felul celei următoare: „Muncitorimea este baza păcii, atît de dorită astăzi”. Inșuși prim-ministrul guvernului român, Armand Călinescu, recunoscut pentru atitudinea sa antihitleristă, a ținut să ia parte la congresul delegaților breslelor muncitorești și să rostească un discurs prin care elogia rolul clasei muncitoare în apărarea independenței și fruntariilor României. Într-un elan spontan și unanim, muncitorimea

răsunau cu putere chemările Partidului Comunist Român: „Trăiască 1 Mai, Ziua Muncii!”, „Pace, piine, pămînt, libertate!”, „Trăiască democrația!”, „Jos fascismul!”, „Vrem România liberă și independentă!”, „Vrem respectarea granițelor!”, „La ghilotină cu Hitler și Mussolini!”, „Nu vrem război!”, „Vrem alianță cu țările democratice!”, „Jos agresorii!”, „Trăiască frontul păcii!”, „Să ținem piept agresorului!”, „Trăiască integritatea teritorială a României!”, „Vrem rezistență față de plănuitul atac al puterilor fasciste!”, „Jos Garda de fier!”, „Jos agenții hitleristi!”, „Trăiască Frontul popular antifascist!”.

Marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică s-a încheiat printr-un gest de înălțătoare solemnitate patriotică: depunerea unei coroane de flori la Monumentul Eroului Necunoscut din Parcul Libertății, în semn de aleasă cinstire și caldă prețuire față de eroii poporului român căzuți pentru înlăptuirea unității și independenței sale naționale.

Partidul Comunist Român avea să prelungească acțiunea politică prilejuită de sărbătorirea Zilei Muncii, prin serbările cîmpenești organizate și desfășurate în după amiaza zilei de 1 Mai 1939 la Stadionul muncitoresc și în alte locuri de agrement din jurul Bucureștilor — cu care ocazie zecile de mii de participanți au fost conectați aceluiași flux revoluționar și patriotic imprimat încă din zorii zilei de către comunistii români.

Cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Mai 1939 au avut loc ample întruniri muncitorești și în celelalte orașe din țară, precum: Timișoara, Arad, Cluj, Iași, Reșița, Ploiești, Constanța, Galați, Brăila, Tirgu-Mureș, Oradea, Baia Mare, Satu Mare, Bacău, Piatra-Neamț, Alba-Iulia ș.a.

„Numărîndu-se printre puținele manifestații din Europa care au avut loc în condițiile cînd fascismul era în ofensivă după München” — sublinia conducătorul partidului și statului nostru, **tovarășul Nicolae Ceaușescu** — acțiunile revoluționare și patriotice culminate cu marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, reprezentau „o dovadă a maturității clasei muncitoare, a posibilităților de care dispunea atunci poporul român, forțele sale revoluționare și progresiste de a organiza cu succes lupta împotriva războiului și fascismului”.

Marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 s-a bucurat de un larg ecou în presa și opinia publică din străinătate. Într-un document adoptat de Congresul internațional antifascist, ținut la Paris (12—14 mai 1939), a fost marcată semnificația acțiunii politice desfășurate sub conducerea Partidului Comunist: „Poporul român se rialiază la mișcarea antifascistă... voința sa este de a lupta în mod real împotriva agresorului și fascismului”.

În împrejurări complexe, cînd destinele naționale românești se aflau în grea cumpănă, Partidul Comunist Român s-a dovedit aceeași forță politică în stare să înlăptuiească vitalul consens național al rezistenței patriotice antifasciste și antirăzboinice. Între militanții de frunte ai partidului, se vor distinge din nou neînfriecții comunisti **Nicolae Ceaușescu, Elena Petrescu (Ceaușescu)**, luptători revoluționari înzestrați cu o deosebită capacitate organizatorică, intransigență politică, stăruitoare grijă pentru interesele celor ce muncesc, ardentă dragoste pentru ființa națională a patriei române tot mai primejduită de fascismul revanșard și revizionist. Prin cadrele sale cele mai valoroase, a căror viață și activitate constituie un exemplu de generoasă dăruire revoluționară, Partidul Comunist Român demonstra odată în plus că este cu adevărat exponentul fidel al intereselor fundamentale ale națiunii noastre, răsplînd din plin și în demnitate încrederea pe care poporul și-a pus-o în el.

Privind din perspectiva istorică a deceniilor scurse de la marile momente ale rezistenței și revoluției naționale antifasciste, secretarul general al partidului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, sublinia cu îndreptățit temei că „actul de la 23 August 1944 nu a venit din cer, ci a fost rezultatul luptelor îndelungate ale poporului român, al faptului că Partidul Comunist, în alianță cu partidul socialist, cu celelalte forțe revoluționare și patriotice s-a aflat tot timpul în fruntea luptei de apărare a intereselor vitale ale întregii națiuni”.

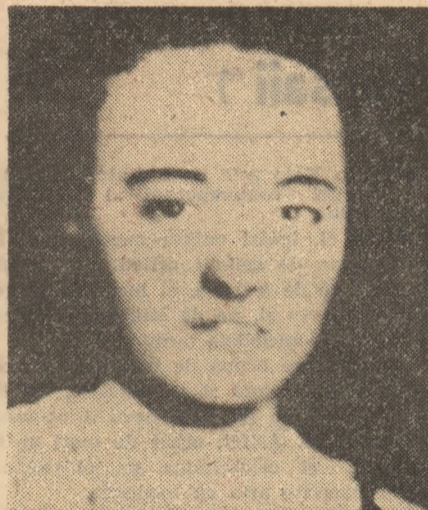
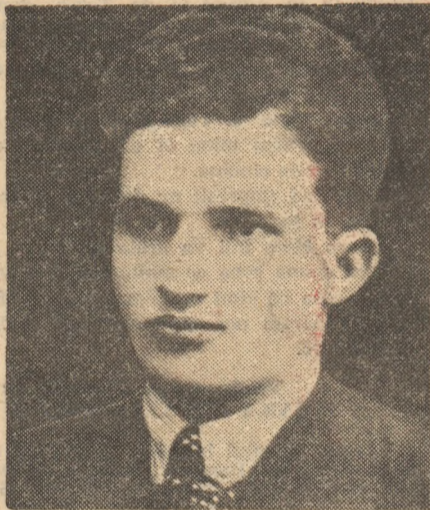
Astăzi, în epoca societății socialiste multilaterale dezvoltate ce poartă cu mîndrie numele cîtorului ei, **Nicolae Ceaușescu**, clasa noastră muncitoare, poporul român sărbătorește în libertate și unitate Ziua internațională a muncii, însuflețit de Programul Partidului Comunist Român privind edificarea noii societăți — socialiste și comuniste — pe pămîntul patriei. Stăpîni pe destinele lor, oamenii muncii din țara noastră evocă, în prag de sărbătoare, cu cinstire tradițiile de luptă revoluționară ale înaintașilor și manifestă plin pentru o lume a muncii și păcii, a vieții fără de moarte nucleară pe planeta noastră.

STELIAN NEAGOE

(Va urma)

PARTIDUL COMUNIST ÎN VIAȚA ROMÂNEASCĂ

1 MAI — ZIUA MUNCII ȘI A LUPTEI REVOLUȚIONARE

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu în 1939, anul marilor manifestații antifasciste și antirăzboinice

tat atenția mai întîi asupra breslelor, spre a realiza unitatea de acțiune a clasei muncitoare. N-au fost însă neglijate nici legăturile comunistilor cu membrii partidelor național țărănesc, radical țărănesc și național liberal, dizolvate de autorități încă în primele luni ale anului 1938.

În București, de pildă, activul de partid fusese mobilizat să participe în ziua de 1 Mai atît la întrunirile muncitorești de la sălile „Tomis”, „Aro” și „Eintracht”, cît și pe întregul traseu de defilare al manifestațiilor, în așa fel ca „partidul să fie prezent pe toată lungimea coloanei”.

Urmare a unei pregătiri asidue și ireproșabile, în dimineața zilei de 1 Mai 1939, capitala țării îmbrăcuse straie de sărbătoare, impresionînd prin marea afliuență de forte proletare. Mii și mii de oameni ai muncii — bărbați și femei, tineri și mai vîrstnici — parcurgeau străzile în drum spre sălile de întruniri, hotărîți să facă din sărbătorirea zilei de 1 Mai un act național și patriotic, de unire a tuturor forțelor în apărarea patriei române primejdite de fascismul războinic și revizionist.

Spre ora 9 dimineața, sala și grădina cinematografului „Tomis” din Calea Călarăși deveniseră neîncăpătoare față de afliuența maselor de muncitori. Pe pancartele înălțate de muncitorii comunisti și social-democrați se puteau citi lozincile: „Trăiască independența națională a țării!”, „Să apărăm granițele împotriva agresorului hitlerist!”, „Jos fascismul!”, „Vrem front patriotic!”, „Unirea cu toate popoarele democratice!”, „Trăiască pacea!”

Ziarul „Scînteia” consemna astfel, în coloanele sale, semnificația sărbătoririi zilei de 1 Mai 1939 în București: „Munci-

hoțărîse printr-o motiune votată în congresul breslelor, să contribuie cu valoarea unei zile de muncă la eforturile pentru înzestrarea armatei. „Gestul muncitorimii — afirma prim-ministrul guvernului român — va avea răsunet dincolo de aceste ziduri. El dovedește că națiunea, fără deosebiri sau ezitări, s-a rostit: **România trebuie apărată!**”

Această politică nu este numai politica guvernului sau politica unui grup de oameni: **aceasta este politica țării, este politica națională...**

Avem o muncitorime minunată și însuflețită de sentimentul patriotic și național”.

Evocînd, peste timp, acele înălțătoare momente din istoria noastră națională, secretarul general al partidului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, va sublinia cum Partidul Comunist Român reușise — pe lîngă înlăptuirea unității de acțiune proletare în cadrul breslelor profesionale — să lărgescă, în condiții deosebit de complexe, cadrul de colaborare cu elementele progresiste, patriotice, „cu forțele democratice din rîndul partidelor burgeze, precum și cu unii membri ai guvernului de dictatură regală”.

În jurul orei 12, participanții la cele trei întruniri s-au reunit în Piața Romană, iar de aici — încolonați în șiruri de cite șase persoane — au pornit demonstrația pe traseul stabilit dinainte de către Partidul Comunist: Piața Romană — Calea Victoriei — Splaiul Independenței — Bulevardul 1848 — Bulevardul 11 Iunie — Parcul Libertății. Rîndurile demonstranților muncitorimii vor fi întregite pe parcurs cu mii și mii de cetățeni ai Capitalei, mobilizați de comunisti. Astfel că la un moment dat defilau pe străzile Capitalei peste 20 000 de oameni ai muncii, din piepturile cărora

IMPORTANT!

Ieri, sub egida Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comunisti din Centrul universitar București, a avut loc, în sala Operei Române, spectacolul omagial „ANII LUMINOȘI AI STUDENȚIEI NOASTRE” dedicat aniversării fîuririi Partidului Comunist Român, realizat cu participarea formațiilor artistice din Centrul universitar București, laureate ale Festivalului Artei și Creației Studențești, integrat Festivalului Național „Cîntarea României”.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
București, Piața Scîntei. Tel. 17
80 10. 17 80 20. Abonamentele se fac
la oficiile poștale și difuzorii din

întreprinderi și instituții — Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii” cîtorului din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFIATELIA” — Sectorul export-importh presă P.O. Box 12—201, telex 10376 prsflr București, Calea Griviței nr. 64—66